

ČESKOSLOVENSKÝ SPISOVATEL PRAHA

Drak / svatek

JIŘÍ VOSKOVEC

JAN WERICH: **HRY**

VEST POCKET REVUE ²⁴

ROBIN ZBOJNÍK ¹⁴⁵

CAESAR ²⁵³

SVĚT ZA MŘÍŽEMI ³⁶⁶

RUB A LÍC ⁴⁸⁹

CAESAR

Antická féerie o jedenácti obrazech

1932

OSOBY

GAIUS JULIUS CAESAR	- - - - -	M. Nedbal
KLEOPATRA	- - - - -	M. Grossová-Sedláčková
MARCUS ANTONIUS	- - - - -	B. Záhorský
JUNIUS BRUTUS	- - - - -	V. Plachý-Tůma
MARCUS TULLIUS CICERO	- - - - -	J. Skřivan
ONOMATOPOE, otrokyně	- - - - -	H. Vítová
VELEKNĚZ RATATA, kněz Osiriův	- - - - -	F. Filipovský
CENTURIO MUSCULUS	- - - - -	J. Gradwohl
MÍSTOPŘEDSEDA SENÁTU	- - - - -	V. Trégl
PRVNÍ SENÁTOR	- - - - -	Fr. Černý
DRUHÝ SENÁTOR	- - - - -	V. Kotlík
TŘETÍ SENÁTOR	- - - - -	A. Nálečka
ČTVRTÝ SENÁTOR	- - - - -	J. Dvořák
LEV	- - - - -	J. Mixa
TANEČNICE	- - - - -	Jirsíková a Černá
S TAMBURÍNAMI	- - - - -	- - - - -
TANEČNICE	- - - - -	- - - - -
S PLYNOVÝMI MASKAMI	- - - - -	- - - - -
TANEČNICE V HADRECH	- - - - -	- - - - -
TANEČNICE	- - - - -	Jenčíkovy girls
Z LET DEVADESÁTÝCH	- - - - -	- - - - -
CHRÁMOVÉ TANEČNICE	- - - - -	- - - - -
GIRLS	- - - - -	- - - - -
TERENTIUS BULVA	- lid římský	J. Voskovec
TITUS PAPULLUS	- - - - -	J. Werich

DÍL PRVNÍ

Senátoři, lid římský, nejmenší vrabčové, chrámová pochoťové.

Děje se v Římě 13. a 14. března roku 44 před Kristem a tamtéž roku 1932.

Poprvé provedeno v *Osvobozeném divadle* v Praze dne 8. března 1932 v uvedeném obsazení.

Režie *J. Honzl*. Hudba *J. Ježek*. Choreografie *J. Jenčík*. Výprava a kostýmy *Fr. Zelenka*.

OBRAZ PRVNÍ

CAESAR A KLEOPATRA

Ložnice v Kleopatřině vile v Římě. Intimní budoár, zařízený s římským přepychem a egyptským vkusem. Velkolepý divan kurtizány. Velká skříň na šaty. V pozadí balkón s výhledem na Kapitol, zaplavený poledním sluncem. Oslňující latinské nebe kontrastuje s nařvávavým šerem interiéru. Dvěře do předstíni a menší dveře do koupelny, zastřené korálovou portiérou.

Scéna první

Kleopatra, Marcus Antonius

(Kleopatra polo leží na posteli a cítí si nebyty)

(Z ulice doléhá pouliční ruch a křik kamelotů: Římský list! Zvláštní vydání! Římský ilustrovaný zpravodaj právě vyšel! Podrobný referát včerejšího zápasu Sparta—Syrakusy! Povodně v Galii Cisalpinské! Večerní Římské slovo! Večerní Římské slovo! ...)

ANTONIUS *(vstoupí z koupelny v županu a kartáčuje si belmu jako klobouk. Má pásku na vousy)*

Pěkně jsme dnes zaspali! Venku jsou už večerníky!

(Odejde do koupelny)

KLEOPATRA

A stalo se snad něco? *(Žádná odpověď)* Marku Antonie!

ANTONIUS *(se vrátí)*

Prosím?

KLEOPATRA

Stalo se snad něco, že jsme zaspali?

ANTONIUS

Zaspal jsem Caesarův triumf, to snad stačí. *(Odejde)*

KLEOPATRA *(po chvíli)*

Antonie!

ANTONIUS *(se vrátí)*

Co je?

KLEOPATRA

A ty se Caesara bojíš?

ANTONIUS

Chm! *(Odejde)*

KLEOPATRA

Antonie!

ANTONIUS *(se vrátí, vezme se stolku přesýpací hodiny a podrží je)*

Kleopatře před obličejem)

Kleopatro, je za pět minut tři čtvrti na dvanáct!

KLEOPATRA

Ale ne, ty se sypou napřed!

ANTONIUS

Tak je půl dvanácté, a v deset byl sraz na poli Martově. Triumf trvá už půl druhé hodiny, a já jsem ještě neoblečený! Při Caesarově ješitnosti je moje nepřítomnost na jeho triumfu vážným nedopatřením. Comitie tributní, comitie centuriální, senát, liktoři, pontifikové, přední optimáti s dvěma legiemi v plné zbroji s polní kuchyní, moji veteráni od Farsalu, všichni Caesarovi proprétoři a legáti, všechno je na triumfu, jen konzul Marcus Antonius vstává z postele.

KLEOPATRA

Tak ty se přece jenom Caesara bojíš!

ANTONIUS

Jestlipak já už jsem nemohl být dávno oblečený!

KLEOPATRA

No, bojíš se Caesara, bojíš se ho!

ANTONIUS

Tak se tedy bojím, aby měla dušička egyptská pokoj.

KLEOPATRA

Ano, protože kdyby ses ho nebál, klidně bys tu zůstal, vážil by sis svých něžností, mohli bychom spolu poobědvat, projít se v zahradě, tam by nás nikdo neviděl. Ale to nejde, protože božský Caesar má triumf a pan Antonius se ho bojí!

ANTONIUS

Ty víš, že se ho nebojím, že si ho hledím, to je rozdíl!

KLEOPATRA

To je úžasné! Caesar je tvůj sok, překáží ti v kariéře, ty mu závidíš, ty ho nemáš rád, ty se mu směješ, ale ty si ho hledíš.

ANTONIUS

Zcela správně, úplná definice mé taktiky.

KLEOPATRA

A proč nevystoupíš jako muž a neosočíš ho před Římem?

Caesar má mnoho nepřátel a nezůstal bys sám!

ANTONIUS

To já vím! Brutus, Cicero, Cassius, Cimber, všichni půjdou se mnou, a já, hrdina dne, budu na fóru hřimát: Lide římský, Caesar je škůdce národa... skvrna na štítu Republiky... ne-trpte jeho diktatury na svobodné šíji Quiritů... vízte vavřínový věnec na jeho hlavě, odznak to důstojnosti královské, strhněte tento věnec ve jménu Republiky! *(Ke Kleopatře)* Víš, tohle všechno je pravda a jsou na to svědci. Jenže když mě ti svědci nechají ve štychu, podaří se mi nanejvýš strhnout mu ten vavřínový věnec, ale než se otočím, bude mít na hlavě trnovou korunu...! A ta drží, víš, ta jde těžko dolů.

KLEOPATRA

To tedy znamená, že se Caesara nezboví ani Řím, ani ty, ani já.

A já mám Caesara už dost!

ANTONIUS

Kdo by ho neměl dost, Kleopatro? Celý Řím má po krk jeho božství. Z toho ale nic nekouká. Dokud ho budu jen nenávidět a škodit mu, budu na tom jako ti ostatní; myslit si však svoje a být jeho přítelem, to je svéráznější. A svéráznému štěstí přeje.

Uvidíme jednou, co se dá dělat.

KLEOPATRA

Uvidíme, uvidíme, to může ještě dlouho trvat. Ale co teď?

ANTONIUS

Ted' se musím konečně obléknout, protože momentálně jsem Caesarovým přítelem, a opakuji, že je velmi blbě, že jsem zmeškal slavnost. *(Odejde)*

KLEOPATRA

Tak mi to pořad nevyčítej. Měl jsi dřív vstávat!

ANTONIUS *(za scénou)*

To je z toho, že k tobě smím přijít vždycky až po půlnoci.

(Kleopatra si prospěvuje)

ANTONIUS *(se vrátí, má spuščený župan kolem beder, takže je vidět brnění)*

Proč vůbec mne sem před půlnocí nikdy nepustíš?

KLEOPATRA

Ty měšš moji lásku podle hodin?

ANTONIUS

U Jova, nikoliv. *(Rozpačité)* Ale bylo mi řečeno, že navečer sem přicházívá egyptský velekněz Ratata . . .

KLEOPATRA *(brudce)*

Marku Antonie, pamatuj si jednou provždy, že mé styky s veleknězem Ratata jsou rázu výlučně politického! Nezapomíněj, prosím, že jsem královna egyptská.

ANTONIUS

Kleopatro! *(Políbí ji)*

Scéna druhá

Předešlí, Onomatopoe, později Ratata

ONOMATOPOE

Ó královno, velekněz Osiriův, důstojný pán Ratata prosí o slyšení.

KLEOPATRA *(k Antoniovi)*

Miláčku, počkej v koupelně!

ANTONIUS

Prosím tě, vyhoď ho, já pospíchám. *(Odejde do koupelny)*

KLEOPATRA *(k Onomatopoi)*

Ať vejde!

(Onomatopoe odejde. Kleopatra zaujme majestátní královskou pózu)

RATATA *(ustoupí, velmi obřadně pozdraví Kleopatru a poklekně)*

Jako že pyramidy Chufu, Chafra a Menkera jsou tři, tak ty, ó královno, jen jedna jsi! Jak ses vyspala, Kleopatro?

KLEOPATRA *(varovně)*

Pst! Narovnej kolena svá a zpřímá mluv se svou královnou, ó knězi!

RATATA *(vstane)*

Přicházím jako Egyptan k tobě, ó světlo nilských nocí! Nadešla hodina, kdy Řím ledva zaslechne řinčení okovů, jež lid egyptský zpřetrhá! — *(Vášnině)* Já bych tě pořad líbal.

KLEOPATRA *(tiše)*

Milý Ratata, mluv k věci, rychle a tiše!

RATATA

Měsinaři egyptští opět vydechnou. Hraničáři zajásají a ze škol vyhánána bude nenáviděná římská latina. Egyptští šohajové obléknou opět kroj svých otců a našemu hlavnímu městu vrácen bude egyptský svéráz . . . Ó poklade, jak jsi krásná!

KLEOPATRA

Řekni mi rychle, Ratata, co vlastně chystáš?

RATATA

Vláda Římanů nad Egyptem bude zlomena.

KLEOPATRA

Nezloímš moc Caesarovu.

RATATA

Caesar bude zabit!

KLEOPATRA

Ty šílíš, ó knězi!

RATATA

Má hlava je chladná jako meč, ó královno! Všechno jsem uvážil: Zítřka ráno, jako každodenně, vstoupí Caesar do lázni, aby z nich už nevýšel!

KLEOPATRA

Hodláš ho unést?

RATATA

Dostí takových kutěpovštín! Caesar bude mrtev!

KLEOPATRA

To se nesmí stát! Naše postavení v Římě je příliš exponované. Jsme tu hosty, žijí v Caesarově vile, Osiriovi postavili Římané chrám. Chceš zničit svoji královnu? Poštvat národ proti Egyptu? Krev Caesarova padne na naše hlavy.

RATATA

Krev Caesarova poteče beze svědků! Mám vraha, který nepro-
mluví!

KLEOPATRA

Kdo je to?

RATATA

Nesmíš ho znát. Nechci, aby tvé královské ruce byly potřísně-
ny krví, miláčku. Chtěl jsem ti oznámit radostnou zprávu
o brzké svobodě Egypta. Smím nyní odejít?

KLEOPATRA

Jdi! Leč ještě dnes musím s tebou o tom mluvit.

RATATA

Vždyť přece večer přijdu! A dnes, Kleopatro, tě nebudu musit
před půlnocí opustit?

KLEOPATRA

Ty měříš moji lásku podle hodin?

RATATA

U Osiria, nikoliv. *(Rozpačité)* Ale bylo mi řečeno, že zrána
odtud odchází římský generál Marcus Antonius . . .

KLEOPATRA *(prude)*

Ratata! Pamatuj si jednou provždy, že mé styky s Markem
Antoníem jsou rázu výlučně politického. Nezapomínej, pro-
sím, že jsem královna egyptská!

RATATA

Kleopatro! *(Políbí ji, pak se obrádně pokloní a odejde)*

Scéna třetí

Kleopatra, pak Antonius, potom Onomatopoe

KLEOPATRA

Antonie!

ANTONIUS *(ostoupí. Má nasazenou belmu a svléká si spuštěný žu-
pan)*

Co ti chtěl?

KLEOPATRA

Hrozná věc, musíš mi poradit. Ratata chce dát zabít Caesara.

ANTONIUS

Cože?

KLEOPATRA

Zítřka v lázni, víc nevím.

ANTONIUS

Zakaž mu to okamžitě!

KLEOPATRA

To nejde! Vymluví-li se na božské vnučnutí Osiriovo, královna je na něj krátká!

ANTONIUS

Pak musím zítra do lázní. Za žádnou cenu se nesmíš zaplést do podobné aféry. Řím musí účtovat s Caesarem, jinak na tom nevyděláme. Na shledanou o půlnoci, Kleopatro. *(Obejme ji a líbá)*

(Pod balkónem se ozve reptání lidu a volání: Hanba Kleopatre! Pryč s protekcí!)

ONOMATOPOE *(vběhne)*

Ó královno, Marcus Tullius Cicero a Junius Brutus jsou již v atriu.

ANTONIUS

U Poseidona Zemětrasa, já se odtud nedostanu!

KLEOPATRA

Schovej se někam!

ANTONIUS

No, ale já přece . . .

ONOMATOPOE

Rychle, už jdou! *(Vstříd Antonia do šatníku a zavře za ním dveře)*

Scéna čtvrtá

Kleopatra, Cicero, Brutus, Antonius ve skříni

(Cicero rychle vstoupí, následován Brutem, zatímco Onomatopoe odběhne)

CICERO

Quo-usque tandem, Kleopatra, abutere patientia nostra? Jak dlouho budeš, Kleopatro, zneužívat naší trpělivosti? Jak dlouho si bude ještě tvé šílenství tropiti z nás posměch? Kdy se přestane vypínati tvoje bezuzdná opovržlivost?

KLEOPATRA

S politováním konstatuji, že dva vážení senátoři římsí vstupují ke královně egyptské způsobem nikoliv důstojným zdvořilosti a pohostinnosti, jež na březích Tiberu je domovem.

CICERO *(přiloží si naslouchátko k uchu. K Brutovi)*

Co říká?

BRUTUS *(k Ciceronovi)*

Počkej! *(Ke Kleopatre)* Madame, i my litujeme, že nám okolnosti nedovolily zachovati nutný ceremoniel!

LID *(pod balkónem)*

Pryč s Kleopatrou! Hanba! Caesar patří Římu! Ať žije Republika!

KLEOPATRA

Co jsem jim udělala? Vždyť mi dělají ostudu!

BRUTUS

Lid věří, že ponoukáte Caesara, aby se stal králem. Ulice je na vás rozezlena. Myslím, že je vám milejší, když přicházíme my, třeba bez ceremonielu, než kdyby sem vtrhla lůza.

(Cicero sleduje naslouchátkem)

KLEOPATRA

Ctihodní Římané, mohu-li pro vás něco učiniti, budu šťastna.

LID (*pod balkónem skanduje*)

My nechceme Kleopatru, my chceme Caesara ...

BRUTUS (*k Ciceronovi*)

Jdi k oknu.

CICERO (*mluví k lidu*)

Quiritové! Obec, život nás všech, jmění, vaše manželky a dítky, zkrátka blaho Republiky závislé jest na tom, odejde-li Kleopatra z Říma a vrátí-li Caesara starostem o blaho této říše.

LID

Výborně, Cicero, bravo ...!

CICERO

Uvolil jsem se, jako již tehdy, když jsem Catilinu z města vyháňel, přičiniti se o odchod této královny. Mějte strpení, Quirité, jednáme zde vašim jménem, pro vaše blaho, nezištně, jak zákony kázaly nám.

LID

Ticho, nerušte naše předáky.

CICERO (*ke Kleopatře*)

Vidím, že tvář a oči vás obou jsou obráceny na mne. Ó, jak smutný to úkol obec nejen spravovati, nýbrž ji i zachraňovati. Ó, šťastná obec, vyvrhne-li z města tento kal, jenž Caesara zaslepuje, Řím špiní a v němž Kleopatra si libuje. Zdá se mi, ó bohové, že se obci ulevilo a zotavení dostalo již tím, že jen Catilinu vyklidila, neboť kdo si může vymysliti nebo představití nějaký zločin nebo nějakou neřest, na niž by on nemyslí? Zda by se nalezl v celé Itálii travič, zda šermíř, zda lupič, zda zákeřník, zda otcovrah, zda padělatel realistických dokumentů, zda podvodník, zda zhýřilec, zda cizoložník, zda lehká ženštinna, zda svůdce mládeže, zda svedený chlapec, zda ničerný člověk nějaký, jenž by se nechlubil, že žil s Catilinou zcela důvěrně?

KLEOPATRA (*k Brutovi*)

Proč mluví stále o Catilinovi?

BRUTUS

To je jeho koníček, tak začíná každou svoji řeč.

CICERO

Chci pominout mlčením to, že jako kdysi Řím nevíтанé hosty ...

BRUTUS (*k Ciceronovi do naslouchátky*)

Odpočij si chvilku, já to dojednám. (*Ke Kleopatře*) Madame, ať již bona fide či úmyslně jste zavínila, že Caesar po vašem vzoru touží po počtech královských a dokonce i božských.

(*Cicero naslouchá*)

KLEOPATRA

Tohle byste měli vyčítat Caesarovi, nikoliv mně!

BRUTUS

A jelikož znám vaše politické schopnosti, jdu k vám, jsa si jist, že pochopíte nutnost svého návratu do Egypta.

KLEOPATRA

A já politice nerozumím. Co je mi do toho ...? Proč mám odjet?

BRUTUS

Aby Caesar neměl na očích váš královský vzor a stal se opět republikánem.

KLEOPATRA

Jak vidím, přicházíte jménem lidu římského plést se do mého soukromého života. Jenže já z Říma neodjedu.

BRUTUS (*k Ciceronovi*)

Jdi k oknu!

CICERO

Lide římský, na cože vaše peníze, na cože vaše mozoly, na cože víno z vašich vlnic plyne? Na udržování této nádhery!

LID

Hanba!!! Pryč s Kleopatrou!!

KLEOPATRA (*k Brutovi*)

Ať mlčí! A ať nelezou na zahrádku, pošlapou mi fuchsie.

BRUTUS (*k Ciceronovi*)

Dost!

KLEOPATRA

Co si, pánové, vlastně myslíte? Vy mne, jak to vypadá, vyháníte násilím.

CICERO (*ke Kleopatře*)

Ani násilí nesmí se vyhýbati ten, jenž ozdoben občanskými ctnostmi má čest spravovati Republiku, poslušen jsa vůle svrchovaného lidu. Přicházíme k tobě, Kleopatro, hotovi radostně obětovati svoje jmění, život i štěstí ideálům Demokracie, přicházíme hájit nezištně zájmy lidu, přicházíme dokázat, že jsou ještě senátoři, kteří stavějí zájem Republiky nad osobní prospěch a jako takoví...

BRUTUS

... přicházíme vám prostě navrhnout obchod, který by vynesl slušnou provizi.

KLEOPATRA

No, to je něco jiného, vznešení Římané. Měli jste se vyjádřit hned. Posadte se, prosím.

BRUTUS (*se posadí a z aktovky vyjme papíry*)

Madame, z Egypta se dováží do Říma ročně šedesát tisíc vagonů pšenice za ceny nižší než pšenice tuzemská, čímž my velkostatkáři trpíme. Navrhuji vám, abyste odjela do Egypta, začč vám zaručíme dvojnásobný odběr pšenice za ceny přízřusobné cenám tuzemským. Z celého obratu pak nabízíme vám patnáct procent provize.

KLEOPATRA

To je komický málo.

BRUTUS

To je dvacet osm miliónů sesterciu ročně.

KLEOPATRA

Za to se mám vzdát Caesara a zimní sezóny v Římě?

BRUTUS

Více než patnáct procent mi senát neodhlasuje.

KLEOPATRA

A já za mň než za dvacet neodjedu.

BRUTUS (*k Ciceronovi*)

Jdi k oknu!

CICERO (*k lidu*)

Lide římský, třesu se při pomýšlení, co by se stalo, kdyby Kleopatra dobrovolně nechtěla opustit obec.

LID

Výzveneme ji, smrt Kleopatře!

KLEOPATRA

Ať přestane! Žádné skandály!

BRUTUS (*k Ciceronovi*)

To stačí!

CICERO (*k lidu*)

Leč, Quiritové, my učiníme vše, aby lid byl spokojen.

BRUTUS (*ke Kleopatře*)

Tak patnáct procent?

KLEOPATRA

Dejte mi aspoň dvacet procent, a odjedu.

BRUTUS

Možná, že bych těch dvacet procent v senátě docílil, ale byla by to těžká práce...

KLEOPATRA

Snad by nebyla tak těžká, kdybych vám zadala třeba stavbu silnic.

BRUTUS

To není špatné, madame, já mám na Sicílii kamenné lomy.

Jenže, jak ten kámen dostanem do Egypta?

CICERO (*který naslouchal*)

Já mám v Kalábrii lesy.

KLEOPATRA

To je dříví na stavbu nákladních lodí!

BRUTUS

To je ternó. Z lesů uděláme lodě, po lodích dovezeme kámen,

z kamene postavíme silnice, po silnicích dovezeme pšenici
a lid římský bude mít chleba.

KLEOPATRA

A to vše za pouhých dvacet procent!

(Všichni si podávají ruce)

LID

Ave Caesar! Ať žije Caesar, hip, hip, hurrah!

BRUTUS

Caesar se vrací z triumfu!

CICERO

Kdo?

KLEOPATRA

Caesar jde.

CICERO

Já se schovám do almarý.

BRUTUS *(k Ciceronovi)*

Neblni! *(Ke Kleopatře)* Ani slovo o našem ujednání, madame.

Scéna pátá

Předešlí, Caesar, pak Caesar a Kleopatra

(Caesar vstoupí za zvuků fanfár. Políbí Kleopatře ruku. Cicero a Brutus ustoupí do pozadí)

CAESAR

Ó, jak praží to latinské slunce. Jsem všecek uondán.

BRUTUS A CICERO

Ave Caesar!

CAESAR

Ahoj, řečný Cicero! I ty, Brute, i ty, můj synu!

BRUTUS

Přišli jsme ti, božský Caesare, blahopřát k triumfu.

CICERO

Zde, u vznešené Kleopatry, náš hold spíš dolehne k tvým
uším.

CAESAR

Díky vám, výkřevte optimátů. Leč, vy již odcházíte?

BRUTUS

Do senátu!

CAESAR

Snad přijdu později také.

BRUTUS A CICERO

Ave Caesar! Ave Kleopatra! *(Vypoklonkují se)*

KLEOPATRA

Jak dlouho jsi mne nechal čekat. Tak pomalu mi ubíhá čas bez
tebe, božský Julie.

CAESAR

Já dřív nemohl, to víš, to bylo ovací.

KLEOPATRA

Chtěla bych spočítat oči římských žen, jichž lesk se obrazil na
tvém brnění.

CAESAR

To víš, ženské koukaly, ale mužský taky. Vůbec, Kleo, tak se to
vydařilo, že to byla taková paráda, taková pompa, to tu ještě
nebylo. Ráno v šest hodin tribuny na poli Martově byly vypro-
dané. Za žádné peníze nebylo k dostání okno v celém Římě.
Třicet lidí ušlapaných ještě před začátkem triumfu.

KLEOPATRA

Neslýchané!

CAESAR

Punktum v deset hodin spustí kapela osmadvacáté pěší legie
Castaldo. Z postranních ulic sřazují se propuštěnci, cechy,
baráčníci . . . malý římský člověk. Já, jak mne vidíš, na triumfál-
ním voze. Přede mnou, to jsem si vyžádal, to ještě nikdo ne-

měl, dvě stě vybraných gladiátorů vede dravou zvěř. Samé krásné exempláře. Vpředu lvi, tygři, leopardi, po stranách sokolové, vorlové, DTJ. Pardálové až za kutálkou. Průvod se táhnul od Muzea dolů za jáсотu davů. Asi uprostřed fóra pár spartakovských křikounů neprojevilo dostatek loajality, takže pretoriáni byli nuceni použít obušků. U zlaté kapličky nad Tiberou zazněly fanfáry z Libuše a sbor Cisalpinských učitelů zapěl Hej, Římané.

KLEOPATRA

Oddanost lidu je opravdu dojemná.

CAESAR

Prosím tě, Caesar! Pak se šlo přes most Legií na Kapitol, tam mi ostrostřelci vypřáhli koně a táhli mne kolem Hanavského pavilónu přes Baštu do mé vily. Jen jsem si umyl ruce a jednu sem k tobě.

KLEOPATRA

Udělej si pohodlí, Julie, musí ti být horko.

CAESAR

A to nic, já jsem zvyklý z Galie, jenom kdybys mi tady povolila ten řemínek. *(Snímá plášť)*

KLEOPATRA

Tady ten?

CAESAR

Ano, je to trochu těsné.

KLEOPATRA

Dej pryč ten plech, chrastí to pořád, já jsem z toho nervózní.

CAESAR

Dovol, to je můj slavnostní hřmotič.

KLEOPATRA

Na co to máš?

CAESAR

Dávej pozor. Oslovuji například armádu: Vojáci! Heleď, cink, cink! To přece zní. A teď poslouchej, když si to podržím: Vojáci! To je hluchý, jako když mluví civilista v senátě.

KLEOPATRA

Sundej si ten krunýř, netlačí tě to?

CAESAR

No, když myslíš, já se udělám jen tak komod. Tamtu přazku povol, tak . . . to už jde.

(Kleopatra mu seje krunýř a pod ním se objeví šněrovačka)

KLEOPATRA

Co abych ti povolila tu šněrovačku, nějak tloustneš, Julčo.

CAESAR

No dovol, Kleo, to jsou svaly, to přece důstojníci nosí. To jsme převzali ze starého režimu.

(Antonius ve skříni kýchne)

CAESAR

Co to?

KLEOPATRA *(zděšena)*

Ale, asi vodovod bručí. Poslouchej, Julčo, ech . . .

CAESAR

Co?

KLEOPATRA

Pojď se projít do zahrady.

CAESAR

Hned. Jen si dám ten krunýř do skříně.

KLEOPATRA

Nech to ležet.

CAESAR

Co tě napadá! Někdo do toho kopne, to stojí moc drachem. *(Nese si to ke skříni)*

KLEOPATRA

Poslyš, Julku, teď mě napadlo, jak to bylo tenkrát v Galii, jak jsi porazil Ariovista?

CAESAR *(se zastaví)*

To máš tak, Galie celá se dělí na tři části, z nichž jednu obývají

Belgové, druhou Aquitáni ... já ti to dopovím, až to uklidím.
(*Jde ke skříní, vtom se rozboupe zvonec na zdi a zvoní*)

KLEOPATRA (*radostně*)

Julku, dálkomluvič!

CAESAR (*položí brnění, vytáhne pod zvoncelem ze zdi mluvičící roupu.*)

Mluví do ní

Haló, halare, halavi, halatum, tady Caesar ... Ovšem, Gaius Julius, copak jsou dva ... ? Ach, grüss Gott, Herr Botschaffer ...
(*Ke Kleopatře*) Germánský vyslanec mě volá. (*Do roupy*) Wie geht's? ... Danke, ja, ja, der Triumph war prachtrvoll, ja, ich bin zufrieden, aber bischen müde ... besten Dank, Excellenz, auf Wiedersehen! (*Zavěší*)

KLEOPATRA

Tak pojd'

CAESAR

Nech mne to uklidit.

KLEOPATRA

Uložím to sama ...

CAESAR (*vezme jí krunýř*)

To musí viset podle předpisu. (*Jde ke skříní a otevře ji. Pak ustoupí překvapeně*)

KLEOPATRA (*vykřikne*)

Ach!

CAESAR

Marcus Antonius ...

Scéna šestá

Předěší, Antonius, pak Onomatopoe

ANTONIUS

Ave Caesar! Generál Marcus Antonius se hlásí. (*V pozoru salutuje*)

CAESAR

V almaře! (*Ke Kleopatře*) Pěkně ti děkuju za tuto ostudu.

KLEOPATRA

O ničem nevím.

CAESAR

Mlč, divím se ti, že řešíš nevěru s takovým nevkusem.

KLEOPATRA

Přisáhám ...

CAESAR

Prosím tě, banální situace z galské frašky, kterých jsem viděl na sta v Lutetia Parisiorum v divadlech, postavených v ulicích na bývalých hradbách, jež, osázeny platany, tamějším jazykem bulvardy se zovou. Vždyť je to otřepané, milence ve skříní!

KLEOPATRA

Ale ne, můj Caesare! (*Volá*) Onomatopoe, Onomatopoe!

ONOMATOPOE (*vějde*)

O královno?

KLEOPATRA (*ukazuje na Antonia*)

Čí je to milence, Onomatopoe?

ONOMATOPOE

Královno?

KLEOPATRA

Tvůj!

ONOMATOPOE

Milost! (*Poklekne*)

(Kleopatra změř si Caesara, pak Antonia, prašší vázou o zem a odejde)

CAESAR

To je nedopatření . . . prosím tě, Toníku, pohov.

ANTONIUS

Je mi líto, Caesare . . .

CAESAR

Jdi, jdi, ona má vztek, já to nějak urovnám.

ANTONIUS *(salutuje)*

Ave Caesar! *(Odechází)*

Scéna sedmá

Caesar, Onomatopoe

CAESAR

Tys to vyvedla, Onomatopoe.

ONOMATOPOE

Ó Caesare, kdybys věděl . . .

CAESAR

Copak, dítě, copak?

ONOMATOPOE

Kdybych jen mohla mluvit . . .

CAESAR

No tak mluv.

ONOMATOPOE

Zde nemohu.

CAESAR *(k sobě)*

Hrome, nasadit Antoniovi parohy? *(K Onomatopoi, rychle)*

Příjď zítra ráno do lázní, to tam nikdo nebývá, řekněš mi, co máš na srdci. *(Zvedne ji.)* A běž do kuchyně. *(Výstrčí ji ze dveří)*

Scéna osmá

Caesar, Kleopatra

(Kleopatra vstoupí, usedne na postel, otevře knihu a čte si)

CAESAR

Kleo . . . *(Po chvíli)* Kleopatro.

KLEOPATRA

Dej mi pokoj!

CAESAR

Kleopatro, vždyt se nic nestalo . . .

KLEOPATRA

Nemluv na mne, urazils mne!

CAESAR

Tak nebudu mluvit . . . *(Sedne si, po chvíli)* To je těžké . . . urazil, urazil . . . nemůžeš se divit, že jsem tě podezíral, ono se leccos mluví.

KLEOPATRA

A co se mluví?

CAESAR

Ale nic, já raději mlčím.

KLEOPATRA

Tak co se mluví?

CAESAR

Ale nic, já mlčím.

KLEOPATRA

Tak mi řekni, co se mluví!

CAESAR

Ale nic.

KLEOPATRA

Caesare, co se mluví?

CAESAR

Tak ať to víš, říká se . . .

KLEOPATRA

A já nechci nic slyšet!

CAESAR

Tak dobře, já mlčím... V noci sem nesním, jenom ve dne máš pro mne čas...

KLEOPATRA

Ty měříš moji lásku podle hodin?

CAESAR

U Marta, nikoliv, ale bylo mi řečeno, že přijímáš pánské návštěvy i večer. I zrána tě někdy opouštějí.

KLEOPATRA

Caesare, pamatuj si jednou provždy, že mé styky s těmito návštěvníky jsou rázu výlučně politického. Nezapomínej, prosím, že jsem královna egyptská!

CAESAR

Kleopatro! (*Chce ji políbit*)

KLEOPATRA (*ho odstrčí*)

A proto se vrátím do Egypta.

CAESAR

Ale Kleo, to ne, to nesmíš, co bych tu dělal sám, bez potěšení...

KLEOPATRA

Cicero a Brutus mají pravdu...

CAESAR

Co, co?

KLEOPATRA

Zbytečně tě rozptyluji a odvádím od státních povinností.

CAESAR

Podívejme se na senátory! Do mých soukromých záležitostí se budou plést! Tak počkej, já jim to nakreslím, prohlásím se králem a uvidíme pak senát.

KLEOPATRA

Ne tak zprudka, Julie.

CAESAR

Jen se skočím převléknout a letím do senátu. (*Zvonec začne zvonit*) Pan Cicero ať si dá pozor, už jsem ho jednou vyhodil z Říma. (*Zvonec*)

KLEOPATRA

Jdi k tomu.

CAESAR (*do roury*)

Haló, zde božský Caesar... cože?... nápisy na zdích? Brutus krade?... Ať je okamžitá pohotovost, tři kohorty pretoriánů do ulic, vyklidit Forum Romanum, jedu do senátu. (*Zavěsí. Ke Kleopatře*) Prosím, lid si tropí posměch ze senátu, lůza píše na zdi Kapitulu heslo „Brutus krade“, a tuhle dobu si páni vyberou, aby vedli kampaň proti Caesarovi. (*Otevře dveře*) Centurio Musculus!

Scéna devátá

Předěsí, Musculus

(*Musculus vstoupí a salutuje*)

CAESAR

Máš tu službu do večera. (*Ke Kleopatře*) V městě jsou nepokoje. (*K Centurionovi*) Každého senátora vyhod'. (*Ke Kleopatře*) Aby tě neobtěžovali. (*Políbí jí ruku a odejde*)

(*Venku je slyšet povely: Pozor, k počtí zbraň! Ave Caesar!*)

KLEOPATRA (*k Centurionovi*)

Konečně sami!

(*Políbí se*)

O p o n a

OBRAZ DRUHÝ

KLEOPATRA A FÁMA

Před oponou

(Hudba: Tango Kleopatra. Dvě Tančnice s tamburínami tančí tango. Na repetici ustoupí Centurio Musculus a zpívá)

CENTURIO MUSCULUS

Tango Kleopatra

Už nikdy se nevypátrá,
Kdo to byla Kleopatra.
Je dějepis totiž slepý,
Víc řekly by nám klepy.
Prý řečená Kleopatra
Utopiti dala bratra,
Na muže hleděla spatra,
Královna Kleopatra.
Vy byste rádi však znali,
Jak to bylo s Caesarem
A vedle Caesara zdali
Jich měla harém.

Refrén

Jen jedna žena tak byla krásná,
Kleopatra, Kleopatra.
Jak v životě, tak v smrti úžasná,
Kleopatra, Kleopatra.
Dnes by jistě sláva její nežila,
Jen kdyby jí krása její nebyla zabíla,

Jen jedna hvězda zůstane jasná,
Kleopatra, Kleopatra.

(Odejde z předscény)

OBRAZ TŘETÍ

SENÁT A LID ŘÍMSKÝ
(SENATUS POPULUSQUE ROMANUS)

Zasedací síň senátu. Mramorové kvádry různých velikostí, stupňovité seřazené v neurčitý amfiteátr. Stupně, na nichž se dobře vyjmají sošné postoje důstojných šantálů. V pozadí několik korintských sloupů před barvitou panorámou sedmi paborků. Uprostřed řečnická tribuna. Vlevo vysoká katedra místopředsedova. Vpravo vpředu stolek s římským bufetem: amfory, měsídla, ovoce.

Scéna první

Místopředseda senátu, Cicero, Brutus, Senátoři

(Místopředseda senátu spí na své katedře, První senátor řeční na tribuně k prázdným sedadlům, Cicero, Brutus a ostatní Senátoři popíjejí a besedují vpředu u stolu. Začátek řeči Prvního senátora je slyšet ještě při zavřené oponě)

PRVNÍ SENÁTOR

Proto žádám o naprostou pozornost celého senátu, neboť návrh, který činím, je povahy naprosto celostátní a významu přímo historického.

(Opona se pomalu otevírá)

Jsem přesvědčen, že než senát můj návrh schválí, pozorně mně vyslechně a vše bedlivě uváží. Resumuji tedy, že pozemková reforma byla provedena nesprávně, laicky a neodborně, že nebylo pamatováno na legionáře a veterány, že je nutno provést rozdělení zbytkových statků! Žádám okamžitou nápravu a na-

vrhuji bezodkladné zřízení komise, která během příštích pětaadvaceti let prozkoumá oprávněnost mého návrhu. Prosím pana místopředsedu, aby dal o mém návrhu hlasovati.

MÍSTOPŘEDEDA *(zíváje)*

Tak teda, kdo je pro?

PRVNÍ SENÁTOR

Samozřejmě já. *(Zvedá ruku)*

MÍSTOPŘEDEDA

Návrh je jednohlasně přijat. *(Opět ulíbne)*

CICERO *(k Brutovi)*

O co šlo?

BRUTUS *(do nasloucháčka)*

To bylo jenom něco důležitého, to nemá význam!

CICERO

Tak já bych šel řečnit, ne?

BRUTUS

Jdi a naborej se do Caesara, dnes sem asi nepříjde, je nejlepší příležitost.

CICERO *(vystoupí na tribunu)*

Shromáždění otcové! *(Všichni Senátoři naplní tribunu)* Již v roce šedesátém: třetím před Kristem jsem já dokázal, že já to myslím s obcí nejlépe a nejpochybněji.

DRUHÝ SENÁTOR

Nevytahuj se!

CICERO

Tedy jsem to byl já, který vyhnal Catilinu z Říma, a to způsobem tak výborným, že nemohlo být pochybnosti o tom, jaký je Catilina nepřítel Republiky.

DRUHÝ SENÁTOR

To je staré, mluv k věci!

CICERO

A kdože by pochyboval o tom, že se zdá, jako by dnes Republika se ocitala v podobném nebezpečí před choutkami muže, který Catilinu předčí citázdostí ...

(Někteří Senátoři tleskají)

PRVNÍ SENÁTOR

Jmenovat!

BRUTUS

Nevyrušujte ho!

CICERO (s nastoučbátkem)

Co je?

PRVNÍ SENÁTOR

Jmenuj ho!

TŘETÍ SENÁTOR

Koho?

MÍSTOPŘEDEDA (zvoní)

Prosím o ticho!

CICERO

Shromáždění otcové, víte dobře, že Caesar sbírá vojsko do války proti Parthům. O, jaká to velestrašná válka, když Caesar bude mít kohortu přétorskou z lidí necudných! Vždyť mezi jeho stoupenci prolévají všichni karbaníci, všichni lidé nečistí a nestydatí, návštěvníci to masérských salónů, kterých před příchodem Kleopatřiným v Římě nebylo! Kde je ta bývalá sláva Říma? Kde je národní ráz našeho města? A či že je Řím? Náš! A každý Říman nechť zvolá se mnou: My Řím nedáme, radši ho zbouráme!

DRUHÝ SENÁTOR

Nebav se!

PRVNÍ SENÁTOR

Nech si ten národní ráz a dej lidu chleba!

CICERO

Sláva našich předků ...

TŘETÍ SENÁTOR

Shodte ho z tribuny!

(Všeobecný bluk)

MÍSTOPŘEDEDA (zvoní na malý zvonec, když to nepomáhá, vezme větší)

Pánové, ticho, já nemůžu spát!

BRUTUS (si vymění s Ciceronem místo a mluví)

Římané, nebezpečí je v tom, bude-li Caesar v čele velké armády. Jedině rychlým a úplným odzbrojením učiníme z diktátora Caesara Caesara republikána.

(Potlesk)

Scéna druhá

Předěsí, Antonius

(Antonius vstoupí a posadí se mezi ostatní)

BRUTUS

A odstraníme-li potom z jeho očí zpupný příklad královny Kleopatry, přestane Caesar pošilhávat po koruně ...

SENÁTOŘI (tleskají)

Vyhnat Kleopatru, bravo Brutus!

BRUTUS

My ji nesmíme vyhnat násilím, poštváli bychom Egypt proti senátu! A my Egypt potřebujeme, a ještě více jeho pšenici.

DRUHÝ SENÁTOR

To není pravda. Egypt tlačí ceny dolů.

BRUTUS

Ale já docílím od Kleopatry zvýšení cen egyptského obilí, když mi senát odhlasuje odměnu pro ni!

PRVNÍ SENÁTOR

Kolik máš na tom kšeftě?

BRUTUS

Je pod moji důstojnost . . .

DRUHÝ SENÁTOR

Pracovat zadarmo!

BRUTUS

Nikoliv! Odpovídat na tyto invectivy. Činím konkrétní návrh, aby Kleopatře byla odhlasována provize!

SENÁTOŘI

Hanba! Fuj!

(Pískání, dupání)

DRUHÝ SENÁTOR

Brutus mluví pro odzbrojení a současně navrhuje zvýšení cen obilí. Je průhledné, že Brutovi jde o válečné dodávky a že opět balí do republikánských frází svoje osvědčené prospěchářství.

BRUTUS

Ty máš nejmíň co mluvit! Jsi členem čtyřiceti správních rad!

DRUHÝ SENÁTOR

V devětatřiceti jsme spolu.

(Smích a potlesk)

TŘETÍ SENÁTOR

Prosím, aby bylo konstatováno, že Brutus a Flavius se vzájemně obviňují z prospěchářství, ale žádný z nich svoji vinu nepopírá!

PRVNÍ SENÁTOR

Mlč, ty kradeš taky!

TŘETÍ SENÁTOR *(k Prvnímu senátorovi)*

A ty snad ne? Máš tři velkostatky!

PRVNÍ SENÁTOR

Já nemám nic!

BRUTUS

Protože jsi je přepsal na svou ženu!

PRVNÍ SENÁTOR *(k Brutovi)*

Ale nedal jsem si odepsat daně jako ty!

CICERO

O co jde?

DRUHÝ SENÁTOR *(k Ciceronovi)*

Ty mlč, vykácel jsi státní lesy a peníze sis nechal!

ČTVRTÝ SENÁTOR

Skoncuje ty osobní záležitosti! Máme na programu nezaměstnanost! Lid čeká na naši pomoc.

BRUTUS

Ať nám lid vleze na záda!

(Všobecný zmatek. Pískání. Výkřiky: Teď ses prozradil! To je ta nezištnost! Hanba! Ať mluví Brutus!)

MÍSTOPŘESEDÁ *(který mezitím marně zvonil o ticho, odloží zvonek a zvoní velkým zvoncem. Řve)*

Ticho!! *(Když nastane ticho)* Pamatujte na důstojnost senátu, blbouni! Tohle je nějaká reprezentace? To jste inteligenti? Vzbudili jste mne, já nevím, o co jde; jak to mám řídit?

ANTONIUS

Žádám o slovo.

MÍSTOPŘESEDÁ

Co je? Á, pan generál, samo sebou, vám vždycky dám slovo, vy jste rozumný člověk. Slovo má generál Marcus Antonius, ať ho nikdo nevyrušuje! Já si zatím schrupnu! *(Natěčbrá si polštářek a uloží se)*

ANTONIUS

Vážený optimáté, bylo mi navýsost trapné býtí přítomen výjevům tak nedůstojným, tím spíše, že k nim došlo při řešení otázek tak důležitých. Musíme si všichni uvědomit, že nestoudné výčitky a osobní osočování veřejně pronášené nemůže zůstat bez vlivu na smýšlení lidu o jeho předácích. Štívejte-li jeden proti druhému, jak má lid věřit ve vaši sjednocenost, která je nutná tím spíše, že mnozí z vás jsou pro odzbrojení

Caesarovo a omezení jeho vojenské moci. Já sám tento názor však nezastávám. Neboť zbavíte-li Caesara vojska a rozpustíte-li jeho legie, co si počnete s legionáři?

BRUTUS

Dostanou trafiky!

ANTONIUS

Bude tedy armáda mrzutých trafikantů. Leč bude moci senát vybudovat dosti výnosnou trafikou pro Caesara? Nikoliv! Caesar je na svém místě, ač přiznávám, že přílišná tížďnost mu škodí; je v základě republikán, ač se nedá upřít, že koketuje s královstvím; prokázal Římu ...

PRVNÍ SENÁTOR

... vyjádří se, Antonie, jsi pro Caesara, nebo proti němu?

ANTONIUS

Klaním se před jeho ctnostmi. Vás však varuji před chybným krokem. A každý váš krok bude chybný, učiníte-li jej zaslepeni vzájemným osočováním.

ČTVRTÝ SENÁTOR

Jsou tu lidé, o jejichž nečestnosti jsou důkazy.

ANTONIUS

Pak nezbyvá, má-li totiž senát být očištěn a jednotný, než aby zločiny a korupce byly důkladně vyšetřeny. *(Poilesk.)* A proto navrhuji zřízení vyšetřujícího výboru, který by vyšetřil osobní poměry Caesarovy ...

VŠICHNI

Výborně!

ANTONIUS

... poměry Caesarovy a poměry všech senátorů!

VŠICHNI

To zas ne. Jak to?

DRUHÝ SENÁTOR

Nenecháme si prohlédávat kapsy!

ANTONIUS

A jelikož je to poprvé, co senát tuto instituci zřizuje, musí být

tento vyšetřovací výbor pod kontrolou užší vyšetřovací komise, kterou by dirigoval zvláštní vyšetřovací komitét pod přísným dozorem zvláštního vyšetřujícího komisaře, kterého určí vláda, v našem případě senát, to jest vyšetřovaný, takže se nic nevyšetří.

VŠICHNI

Výborně! Bravo Antonius! Když čístit, tak opatrně! Výborně!

Scéna třetí

Předěsí, Caesar

(Caesar v purpurové tóze vstoupí za ovací Antoniovi. Senátoři si ho po řadě všimnou, zmlknou a poslušně stanou na svých místech)

MÍSTOPŘEDSEDA

Psst, psst! *(Upozorňuje na Caesara)*

VŠICHNI

Ave Caesar! Morituri te salutant!

CAESAR

Sednout! *(Všichni si sednou)* Takhle tedy vítá senát Otce vlasti? Ctihodní mužové, jimž předsedám, mocný senát římský chová se tak, že až na ulici je slyšet kravál. *(K Místopředsedovi)* O čem tu byla debata?

MÍSTOPŘEDSEDA

Mluvílo se o odzbrojení, božský Caesare, ale já jsem hned říkal, že to asi nepůjde ...

CAESAR

I hleďte! Shromáždění civilisté se radili o odzbrojení! A to neuznali za vhodné vzít na potaz mne, který celý svůj život zasvětil odzbrojení.

BRUTUS (*Senátoři jej zadržují*)

Božský Caesar zapomíná na svoji slavnou vojenskou minulost.

CAESAR

Nikoliv, Brute, neboť, když jsem druhdy u Bibrakta porazil Helvety, musil jsem dát zvítězit římským zbraním nad Ariovistem u Vesontia, pak bez oddechu pokořit hrdého Vercingetoriga u Alesie, abych později mohl u Farsalu zlomit věrolomnost Pompeiovu, pak u Zely zvítězit a u Thapsu vítězně skončit válku africkou, abych mohl rychlými pochody zkrusit nepřitele u Mundy, kamž jsem přišel, uviděl a zvítězil! A to jen proto, abych mohl uskutečnit svůj životní sen, zaručit světový mír a založit demokratickou Společnost národů, která by udržovala tento mír mnou vybojovaný.

BRUTUS

K budování světového míru máš nejlepší příležitost. Začni zkrácením prezenční služby.

CAESAR

A co válka obranná? Římané, váš národ bojem vznikl a bojem se musí bránit. Římané, může být větší cti a rozkoše pro občana než vraždit nepřátele pro čest a slávu Republiky? (*Rozhlédne se pak pánovitě*) Potlesk, teď!

(*Senátoři tleskají*)

CAESAR

Ó těch šťastných matek a otců, jimž synové vykrváceli na poli cti a slávy! (*Po chvíli, ostře*) Další potlesk!

(*Senátoři tleskají*)

Římané, je něco krásnějšího než pohled na zmračeného hrdinu, jehož zjizvená prsa dmou se pod tíhou vyznamenání a medailů? ... Nařizují všeobecný souhlas!

BRUTUS

Caesare, řekni rovnou, že chceš novou válku!!

CAESAR

Optimáté, již potřetí je božský Caesar přerušován ve svém projevu!

BRUTUS

Senát je svrchovaný!

CAESAR

Je svrchovaný, pokud je bezúhonný! Leč vaše shromáždění, otcové, není bez poskvrny! Je mezi vámi muž, kterého nebudu jmenovat, a ten muž má maslo na hlavě. (*Senátoři si sabaají na hlavu*) Lid římský zná hříchy toho muže a na zdech Kapitola o něm napsal, že krade. Nechtě tento muž, který je mezi námi, nechť tento muž, který krade, povstane a běží na Kapitol si přečíst svoje jméno!

(*Celý senát vstane a střemhlav se rozutěče do kulis. Caesar obromen osamí*)

O p o n a

OBRAZ ČTVRTÝ

VOJNA A MÍR

CAESAR (*vyjde před oponu a zpívá*)

Pochod vojna a mír

1. Nedivím se lidu,
Že chce odzbrojení,
Že chce žít v klidu,
V míru bez válčení.
Vojna a mír je přec
Velmi rozdílná věc,
Mír je jistá spása
Bodrých agrárníků,
V míru je i spása
Čackých továrníků,
O míru se hlásá,
Že je ráj básníků.
Římu třeba
Míň vojáků,
Více chleba,
Míň bodáků.
Takže žádný římský voják není
Proti úplnému odzbrojení!

Refrén

Paže tuž, vlasti služ, ráz, dva, tři, jsme bratři!
Neber, co ti nepatří, nepříteli nešetři,
Natři ho!

2. Lid chce míti stále
Život bez válčení,
Budu válčit dále
Jménem odzbrojení.
Taková válka přec
Je za vznešenou věc.
I válka je spása
Bodrých agrárníků,
Válka je i spása
Čackých továrníků,
Co je platná krása?
Co je do básníků?
Snaha marná
Dělat schůze,
Inter arma
Silent Musae.
Přesto žádný řádný voják není
Proti částečnému odzbrojení!

Refrén

Paže tuž, vlasti služ, ráz, dva, tři, jsme bratři!
Neber, co ti nepatří, nepříteli nešetři,
Natři ho!

3. Doby jednou budou,
Kdy za odzbrojení
Války se povedou
Bez vypovězení.
Taková válka přec,
To není válka přec?
Takováto válka

Posiluje víru,
Že je nutná válka
K udržení míru,
I když dělá válka
Do rozpočtu díru.
Míru válka
Nejlíp svědčí,
Praví žluté
Nebezpečí.
Jak je vidět, nic to platno není,
Ať je odzbrojení nebo není!

Refrén

Paže tuž, vlasti služ, ráz, dva, tři, jsme bratři!
Neber, co ti nepatří, nepříteli nešetři,
Natři ho!

*(Balet s doprovodem bubnů a polnic. Girls s plynovými maskami
v polních uniformách tančí za Caesarova velení tanec složený
z prvků vojenského cvičení)*

OBRAZ PÁTÝ

CHLĚB A VODA

*Rímské vězení. Střísněná kobka z lomového kamene. Vlevo železná
dviřka s malou kamennou plošinkou asi metr nad zemí. V pozadí
zamřížované okénko v strašlivě tlusté zdi. Vpravo trochu vyčnívají-
cí kámen ze zdi. Uprostřed balvan, obklopený různými badry, slá-
mou a baraburdím.*

Bulva, Papullus, občas Centurio Musculus

*(Centurio Musculus vbodí Bulou a Papulla, spoutané v okovech,
dviřmi do kobky. Odejde a zavře za sebou dveře)*

BULVA (*na zemi*)

Zatracená nětest bídna!

PAPULLUS (*na zemi*)

Prokletí pacholci odporní ...

BULVA

... pakáž jedna nestydatá ...

PAPULLUS

... nemytá ...

BULVA

... šišatá ...

PAPULLUS

... prohnulá ...

BULVA

... mizerná ...

PAPULLUS

... plesnivá ...

BULVA

... uličníci kulatí, částečně zašpícatělí!

PAPULLUS

Pacholci v závorce, to celé na druhou!

BULVA

Pane, já formálně protestuju, dovolávaje se vašeho svědectví, proti způsobu, jakým je se mnou nakládáno!

PAPULLUS

Dobře, pane, ale naproti tomu musíte vy dosvědčít, že jste mne viděl úpět v okovech.

BULVA

Pane, já vás neznám, ale je to rošťárna! Pane, zachovejme společný postup: Jedna, dvě, tři:

OBA

Třij ho!

PAPULLUS

Za co, prosím, račte trpět?

BULVA

Občane, za ideu, jsem svobodný římský lid, tak jsem tady zavřenej!

PAPULLUS

Já jsem také lid, také svobodný a také zavřený!

BULVA

Kolego, společně: Ráz, dva, tři:

OBA

Třij ho!

PAPULLUS

To mám za to, že jsem si dovolil psát na zeď!

BULVA

Co jste psal? Já psal totiž také!

PAPULLUS

Já napsal na zeď BRUTUS!

BULVA

Hanba, škandál, uvržen do žaláře za pouhé napsání jména něho senátora!

PAPULLUS

Pane, třij ho! Vy jste také nevinně vězněn?

BULVA

Vy jste na tom hůře než já! Já jsem vězněn alespoň za potupné slovo KRADE, které volá, křičí a obviňuje! Kdežto vy trpíte za pouhé jméno BRUTUS!

PAPULLUS

Jenže je v tom háček! Já napsal to moje BRUTUS před to vaše KRADE!

BULVA

Takže my jsme spoluautoři ...

PAPULLUS

... a spoluvězňové!

BULVA

No, řekněte sám, pane spolupisateli, je tohle římská spravedlnost?

PAPULLUS

Je tohle svoboda tisku, když nesmím napsat na zeď, kdo kra-de?

BULVA A PAPULLUS (*zptávají*)

Pochod plebejců

1.

Více nežli sláva,

Víc než polní tráva

Je občanská svoboda!

Nikdy se nezdaří

Zavřít ji v žaláři,

Svoboda se nepoddá:

Réfrén

Na nás neplatí

Ni pouta, okovy ni řetězy,

Pouta zrcetací

A svoboda v řetězech nevězí!

Ta spoutat se nedá,
Vždycky bourat se dá
hlavou!

Pouta zrezatí,

Staré železo na nás neplatí!

2.

Sedíme tu v koutech,
Nohy, ruce v poutech,
Myslíme si však svoje.
Dokud hlavu máme,
Z hlavy si zpíváme,
Vsedě, vleže, vestoje:

Refrén

Na nás neplatí

Ni pouta, okovy ni řetězy,

Pouta zrezatí

A svoboda v řetězech nevězí!

Ta spoutat se nedá,

Vždycky bourat se dá
hlavou!

Pouta zrezatí,

Staré železo na nás neplatí!

PAPULLUS

Mně se líbí, že tak uvědoměle nesete svůj osud!

BULVA

Vy mi také imponujete! Ta postava široce rozkročená, brada
rabsky vzepřená, celý Dalibor!

PAPULLUS

Ó ne! Já jsem Papullus. Podívejte se dobře, jak se nakládá

s římským vězněm!

BULVA

Teší mne. Já jsem nějaký Bulva. To je potom starověká civilizace!

PAPULLUS

Pohleďte sem! Hnus mne vehementně jímá! (*Zvedne mrtvou krysu*) Fujtajbl, krysa!

BULVA

A chcípá, prosím, ani krysa tady nevydrží!

(*Papullus ji zabodí*)

PAPULLUS

Ačkoliv já myslím, že tu dlouho nebudeme!

BULVA

To já tady zase budu, já jim odtud nepůjdu. Já si tady pěkně budu trpět za svoji ideu.

PAPULLUS

Já to neříkám snad proto, že bych nerad trpěl za ideu! Já si svoji ideu nedám vytrpět od někoho jiného!

BULVA

To já si zase potrpím na to, abych si potrpěl!

PAPULLUS

Já si vůbec myslím, že si potrpíme!

BULVA

Když na to přijde, já jsem s to jim tady umřít hladem. Já si někam zalezu, odkud půjdu těžko ven, a začnu se jim tam rozkládat.

PAPULLUS

Povedete proti nim chemický proces. Máte pravdu, umřeme hladem. Strava je tu dobrá, ne?

BULVA

Počkejte, když nás sem vláčeli, zahlédl jsem venku příchodný jídelní lístek. Co to tam bylo...? Aha, už vím, chléb a voda!

PAPULLUS

A zítra?

BULVA

Voda a chléb!

PAPULLUS

Ještě že to střídají... Doufám, že dávají bílý chléb?

BULVA

Myslím, že černý!

PAPULLUS

To je jedno, já chleba nejím... Voda je na mytí?

BULVA

To se mne netýká. Já se nemýji.

PAPULLUS

Tak ať si to nechají. Oni budou mít chléb a vodu, my budeme mít hlad. Zahájíme prostě hladovku.

BULVA

V tom případě, kam jste dal tu krysou?

PAPULLUS

Aha, na přilepšenou! *(Rychle zvedne krysou a cpe si ji do západní)* Já ji dám do ledničky.

BULVA

Tak to vidíte! Dva lidi sem zavřou a dají jim sem jednu krysou! Za takových podmínek navrhuji, abychom netrpěli a prchli!

PAPULLUS

Jakže? Zradit ideu? Nikdy! Nanejvýš opustíme místnost na znamení protestu! Pouta dolů!

(Oba se zprostitují pout. Papullus stábně Bulvovi krub pouta s levého zápěstí, pak Bulva chce stábnout jediný krub Papullus se zápěstí, stábně si jej však sám na ruku, takže Papullus je volný, kdežto Bulva má na pravém zápěstí kruby dva)

PAPULLUS *(pořese Bulvovi rukou)*

Nazdar. Já jdu. *(Odcbází)*

BULVA

Počkat, hele, takhle mne tu nemůžete nechat!

PAPULLUS

Dějte ruku na ten kámen! *(Ukáže na balvan a hledá po koutech)* Já vám to přerazím.

BULVA *(položí levou ruku na kámen)*

Co chcete dělat?

PAPULLUS *(přistoupí k němu, třímaje železnou tyč, kterou našel mezi baraburdím)*

Přerazím to. *(Mlátí Bulvu do ruky)*

BULVA *(přerývané sténá)*

To nepůjde... takhle se vám to nepodaří... au!

PAPULLUS *(mlátí dále)*

To přece musí jít.

Bulva

Kdepak, omyl, protože já mám ta pouta na druhé ruce!

PAPULLUS *(poblíží mu levou ruku)*

Ale tohle je přeražené, přece?!

BULVA

Koukejte, tady jde o to, jak ty dva kruhy dostat s ruky takhle dolů. *(Přitom bezděky sejme pouta s pravého zápěstí a zase je nasadí zpět)*

PAPULLUS

Počkat, ještě jednou!

BULVA

Rozumějte mi, musí se najít fortel, jak tu ruku dostat takhle ven z těch pout. *(Opakuje stejný pohyb)*

PAPULLUS *(vítězně vykřikne)*

Prosím vás, ještě jednou!

BULVA

No, prosím, o nic jiného neběží, než ta pouta takhle... *(sejme kruby se zápěstí, vtom Papullus vykřikne: Hele! a ukáže prstem vzhůru. Bulva s kruby v levé ruce vzbledne)*

PAPULLUS

Prosim, a pouta jsou dole! *(Vezme mu pouta z ruky)*

BULVA *(pohlédne na pouta, pak na Papulla a tiskne mu ruce)*

Děkuji vám, zachránil jste mne!

PAPULLUS

Tak, a teď ven!

BULVA *(významně)*

Lest!

PAPULLUS

Ale kudy?

BULVA

Lest!

PAPULLUS

No dobře, ale všechno je zavřeno.

BULVA

Právě proto, lest!

PAPULLUS

Jen tak po zemi dokola?

BULVA

Ale ne, lest, lest!! *(Ťuká se do čela)*

PAPULLUS

Aha, dobře, nikoliv sloveso, nýbrž podfuk!

BULVA

Hele, dveře ... Centurio venku hlídá ... vezmu železo ... vyřvete ... on to slyší ... já ale číhám za dveřmi ... on vejde ... já ho praštím ... jsme na svobodě! Kdo je chytrák? Já!

PAPULLUS

Dobře, já jsem jako spoutaný, vy se tam připravte a já začnu.

(Bulva se připraví na zvýšenou plosinku před dveřmi a číhá s napřáženou železnou tyčí, Papullus křičí: Pomoc! Vražda! Patroll! ... Centurio vejde a otevřením dveří sbodí Bulvu na zem)

CENTURIO MUSCULUS

Co je?

PAPULLUS

Už nic! Nepovedlo se!

(Centurio odejde a zavře dveře)

Dveře ... Centurio venku ... já řvu ... on otevře dveře ... vy jste slitnul ... nabil jste si kouli ... Kdo je blbý? Vy!! *(Zvedá okovy se země)* Vemte si to na ruce, nasadte si to; když jsme blbí, umřem hladý!

BULVA

Tak neztrácím naději, hlavu vzhůru!

PAPULLUS

On hledí vzhůru! Chce utéct z vězení a hledí vzhůru ... Místo aby koukal takhle rovnou dolů, jen a jenom dolů ... *(Zarazí se a blbědí na kámen vyčnívající ze zdi)*

BULVA

Co je?

PAPULLUS

Hele, kámen, čouhá!

BULVA

A jo! *(Chce ho zastrčit)*

PAPULLUS

Zpátky! Co to děláte, sem tahat!

(Oba začnou tahat dlouhý kámen ze zdi. Konečně jej vytáhnou)

BULVA

A ven! Svoboda kyne! *(Chce lézt ven)*

PAPULLUS

Blbost, víte, kam lezete? Co když jsou venku strážé?

BULVA

Třeba tam nejsou!

PAPULLUS

Třeba... to se musí vědět. (*Leze k okénku*) Já se podívám, kam to vede.

BULVA (*pod oknem*)

Vidíte něco?

PAPULLUS

Nevidím. Hlava nejde skrz!

BULVA

Tak si odřu uši, to se vyplatí!

PAPULLUS

Moje hlava si nemůže odřít vaše uši.

BULVA

Ukažte, já vás prostrčím. (*Tlačí Papulla do mříže*)

PAPULLUS (*v okně*)

Už tam mám hlavu.

BULVA

Co vidíte?

PAPULLUS

Dole teče Tibera, žádné stráže tam nejsou, teď se mrskla ryba.

BULVA

Ústí tam kanál?

PAPULLUS

Ústí. Je u něho lodřka.

BULVA

Tak pojdte dolů.

PAPULLUS (*cloumá sebou v mříži*)

Jděte sám, já se budu koukat.

BULVA

Co se děje?

PAPULLUS

Jděte, prchejte, já se budu věčně koukat.

BULVA

Pojďte honem! Co je?

PAPULLUS

Hlava nejde ven! Visím za hlavu!

BULVA (*tabá bo za noby*)

Já vás vytáhnů.

PAPULLUS

Dost! (*Náble se zřííí na podlabu kobky a má na krku mříž*)

BULVA

Proč to máte na krku?

PAPULLUS

Protože jsem trouba. Vy jste si chtěl odřít uši a já tam lezl!

Jděte sám, pošlete mi sem nějaký stavební materiál, já si

tady okolo postavím domek a budu se dívat z okna na za-

hradu.

BULVA

To si sundáte venku, pojdte ven! Nohama napřed, jde to dolů.

(*Papullus vlezte celým tělem do otvoru po vytaženém kameni.*

Jenže mříž, kterou má na krku, je větší než otvor, takže nemůže dál)

BULVA

Lezte!

PAPULLUS

Nemůžu!

BULVA

Já vám tam tu hlavu nacpu! (*Cpe mu hlavu do mříže*)

PAPULLUS

Pomoc, přestaňte, pomoc!

(*Centurio otevře dveře*)

PAPULLUS (*který bo upozoroval*)

Babička tě pěkně líbá a posílá ti bábovku. Advokáta zaplatí švagr!

CENTURIO MUSCULUS

Co je?

BULVA

Mám tu návštěvu v hovorně! (*K Papullovi*) No tak, že vám rukulíbat a že ten guláš byl moc dobrý...

(*Centurio odejde*)

PAPULLUS

Už je venku! Já se musím vrátit. (*Vleze zpět do kobky*) Musíte mne, pane doktore, zachránit. Mně se tady udělal no-
votvar. (*Klečí na zemi, hlavou k publiku, opřen o mříž, kte-
rou má stále na krku*)

BULVA (*odborně prohlíží Papullovi blavu*)

Já vám to tadyhle ujmu a zároveň bychom to pročistili.

PAPULLUS

Jenom aby to moc nebolelo.

BULVA

Nebojte se. Mám tu jeden prostředek, sice radikální, ale vě-
decký. (*Vytáhne za zády Papullovy z baraburdí obromnou
palici*)

PAPULLUS

Ano, věda je mocná.

BULVA (*přiloží palici Papullovi na blavu*)

Zatněte laskavě zuby.

PAPULLUS

Tohle je velmi příjemné.

BULVA

To nic není. To bude ještě mnohem příjemnější.

(*Udeří Papulla palicí do blavy a vyrazí ho z mříže*)

(*Papullus vrávoraje vstává*)

BULVA (*podpíná ho*)

Moc trpíte? Moc vás to bolí?

PAPULLUS

To nevadí, pro mne je to dobré, já jsem od nemocenské
pokladny.

BULVA

Nejste trochu praštěný?

PAPULLUS

Ať jsem praštěný, jen když jsem svobodný!

BULVA A PAPULLUS (*zpívají*)

Pochod plebejců

Více nežli sláva,

Víc než polní tráva

Je občanská svoboda.

Nikdy se nezdaří

Zavřít ji v žaláři,

Svoboda se nepoddá.

Refrén

Na nás neplatí

Ni pouta, okovy ni řetězy,

Pouta zrezatí

A svoboda v řetězech nevězí!

Ta spoutat se nedá,

Vždycky bourat se dá
hlavou!

Pouta zrezatí,

Staré železo na nás neplatí.

(*Refrén se opakuje s tancem girls v pestrých hadrech, které vstoupí
otvorem ve zdi*)

O p o n a

Konec prvního dílu

DÍL DRUHÝ

OBRAZ ŠESTÝ

CAESAR A LEV

Římské lázně. Scéna představuje plovárnu v antickém provedení. Místo dřeva mramor, místo praporečků žerdí korintské sloupy. Vpravo a vlevo dvě řady kabin, mající čísla I, II, III, IV, V, VI, počítáno zleva odpředu přes pozadí doprava vpředu. Dřevěné lebatko na masírování. Nápisy AD AQUARIUM a AD SUDATORIUM, opatřené šipkami.

Scéna první

Onomatopoe, Caesar

(Caesar a Onomatopoe vstupují)

CAESAR

Měla jsi čekat tady, a ne venku, milé dítě! Co kdyby tě někdo spatřil?

ONOMATOPOE

Božský Caesar se nemá čeho obávat!

CAESAR

Jsem osoba v Republice veřejně činná a jako taková nerada bych byla viděna s příslušnicí třídy ... hm ... jaksi ... nechci říci nízké ... No ale, co jsi mi vlastně chtěla?

ONOMATOPOE

Chtěla jsem ti říci ... (Toužebně) Caesare, pojď do kabiny!

CAESAR

Onomatopoe!

ONOMATOPOE

Pojď do kabiny, chtěla bych ti něco pošeptat!

CAESAR

Pošeptat mi můžeš tady také!

ONOMATOPOE

Ale tam je to útulnější!

CAESAR (*opatrně se rozhlédne, pak, stále se rozblížeje, poplácává a bládní Onomatopoe*)

Prozatím tu kabinu musíme odložit, diblíku. Víš, ona Kleopatra je strašně žárlivá, a já se jí nedívím, protože Caesar je Caesar!

(*Onomatopoe se dá do smíchu*)

CAESAR

Copak je ti k smíchu?

ONOMATOPOE (*stále se směje*)

Ale Caesare!

CAESAR

No co?

ONOMATOPOE (*se smíchem*)

Ale Caesuško!

CAESAR

Co?

ONOMATOPOE

Přece nechceš tvrdit, že věříš ...

CAESAR

No ... že ... ?

ONOMATOPOE

... že má Kleopatra jenom tebe!

CAESAR

Jak to myslíš?

ONOMATOPOE

Cožpak jsi Antonia nenašel v almaře?

CAESAR

Ale on chodí za tebou, nebo ne?

ONOMATOPOE

Ale kdepak! Za Kleopatrou, a to není sám! Gladiátoři, centurio

Musculus, tam se děje věci ... Ratata ...

CAESAR

Co — Ratata?

ONOMATOPOE

Velekněž Ratata také.

CAESAR

Ale ty si to špatně vykládáš, to jsou politické styky!

ONOMATOPOE

Přijď dnes v noci do chrámu Osiriova a uvidíš ty politické styky!

CAESAR

Co tam je?

ONOMATOPOE

Rendez-vous! Jeden den chodí on k ní, druhý den ona k němu!

CAESAR

A jo! To se jim to chodí, když jsem jim zreformoval kalendář ...

ONOMATOPOE

Caesare, snad bys neplakal?

CAESAR

Ba plakal, kdybych nebyl voják ...

(*Caesar a Onomatopoe zpívají*)

V a l č í k ř í m s k é l á z n ě

ONOMATOPOE

Vášemu smutku já divím se věru.

CAESAR

Nediv se, vždyť myslím na nevěru.

ONOMATOPOE

Nejlíp nevěra nevěru napraví.

CAESAR

Jak bych začal, nejde mi do hlavy.

ONOMATOPOE

Nejdřív se pevně postavte na nohy!

CAESAR

Nemohu unést své parohy.

ONOMATOPOE

Tak zas ty parohy nasad'te zpátky!

CAESAR

Jak to udělat bez velké hádky?

ONOMATOPOE

Chytrému napovím, co říci hloupému.

CAESAR

Konečně chápu to, vzhůru do bazénu!

ONOMATOPOE

(Refrén)

V římské lázni, v římské lázni

Valčík zní.

V římské lázni, v římské lázni,

Tam se sní!

Je tam vlaho jako v létě,

Veselo jak v operetě.

V římské lázni páni blázní,

Valčík zní.

CAESAR

(Refrén)

V římské lázni, v římské lázni

Valčík zní.

V římské lázni, v římské lázni,

Tam se sní!

Dříve než vylezu z vany,

Ani rány bez Diany!

V římské lázni dámy blázní,

Valčík zní.

(Refrén se opakuje s tancem girls kostymovaných v koupacích oblecích z let devadesátých. Caesar a Onomatopoe tančí také. Po tanci a falšném odchodu Caesar a Onomatopoe se vrátí)

CAESAR

Tedy dnes večer v chrámu Osiriově.

ONOMATOPOE

Budu tě tam očekávat.

CAESAR

Tam si to vyřídím s veleknězem Ratata. A teď si došlápnu na Antonia. Pojd'! Kostky jsou vrženy!

(Odejdou)

Scéna druhá

Antonius, Kleopatra, Brutus, Cicero, Ratata

(Všichni vyrazí z kabin číslo II, III, IV, V a VI, spatří se a rozpačile se zaraží)

VŠICHNI

Ach!

BRUTUS

To je náhoda!

ANTONIUS

Také tak časně do lázně?

RATATA

Před snídání koupel jde k duhu ...

KLEOPATRA

Po sportu chutná ...

(*Trápné pochebtávání*)

CICERO

Také tak časné do lázně?

BRUTUS (*tiše k Ciceronovi*)

Mlč, to už se říkalo.

CICERO

Co se říkalo?

ANTONIUS

Přál jste si, pane rado?

CICERO

Prosím?

ANTONIUS

Co jste říkal?

RATATA

Já že něco říkal?

KLEOPATRA

Oč se jedná, pánové?

BRUTUS

Jak to myslíte, milostivá?

CICERO (*k Brutovi*)

Co, co?

BRUTUS

On totiž Mistr nedoslýchá!

RATATA

Ach, hluchý!

ANTONIUS

Natvrdlý, chudák ...

KLEOPATRA

To je legrace ... totiž mrzuté ...

ANTONIUS

Ale zase proto tak pěkně řeční, že se neslyší ...

CICERO

Co? Kdože neslyší?

RATATA

Já bych nerad zdržoval, zajisté pospícháte ...

BRUTUS

Já se ještě zdržím ... myslím, že milostivá pospíchá ...

KLEOPATRA

Ó ne, já setrvám. (*K Antoniovi*) Počkáte se mnou, pane generále?

ANTONIUS

Milerád, madame.

CICERO (*k Brutovi*)

Tak co, půjdou odtud?

BRUTUS (*vášně*)

Panstvo, je načase mluvit přímo!

KLEOPATRA

Jak to?

BRUTUS

Je dostatečně jasno, že máme všichni společný cíl: zbavit se Caesara. — (*Pauza*) Co o tom soudíte? (*Pauza*)

RATATA

To je tak ... Já mám lva.

BRUTUS

A co je nám ... jaksi ... do toho?

RATATA

No, já jen čistě, že mám lva v kabině!

ANTONIUS

Dobře, a proč nám to říkáte?

RATATA

Že ho sežere.

KLEOPATRA

Koho?

RATATA

Caesara! Dal jsem mu do kabiny lva.

BRUTUS

No, to je nesmysl!

KLEOPATRA

A proč ne, lev nikoho neprozradí!

BRUTUS

To je romantický atentát!

RATATA

Dovolte? To je promyšleno.

CICERO

Co se chystá?

BRUTUS (*do naslouchátek*)

Ratata chce na Caesara políčit lva.

CICERO

Aby ho rozsápal?

RATATA

Samozřejmě!

CICERO

Římané, jakým právem, táží se, opovžuje se tento cizinec vměšovat se do piklů ryze národních? Caesar je Říman a římskou zbraní musí sejít, protože Říma je škůdcem!

RATATA

Egyptu škodí také!

CICERO

Co je mi do Egypta!

RATATA

A co mně je do Říma?

CICERO

Neurážej mou vlast!

RATATA

A ty moji!

KLEOPATRA

Pánové!

CICERO

Mlč, Egyptianko!

RATATA

Nech mou královnu na pokoji, dědku!

CICERO

Kdo je dědek?

BRUTUS

Nehádejte se, ten plán s tím lvem za to nestojí!

RATATA

Tak navrhněte něco lepšího!

CICERO

Já si rodinou hroudu urážet nenechám!

BRUTUS (*k Ciceronovi*)

Už neotravuj! (*K Ratatovi*) Ať se vysloví Antonius!

ANTONIUS

Ta věc mne nezajímá. Jsem Caesarovým stoupencem, a nehodlám tudíž o Caesarovi mluvit. Mám však dojem, že jedná-li se o odstranění někoho významného, lev je prostředkem dětinským. Zvláště když vím, že ten dotyčný, všimněte si, prosím, že jsem jméno Caesarovo vůbec nevyslovil, že ten dotyčný přijde inkognito v noci do chrámu Osiria, kde by jeho mrtvolu nikdo nehledal!

KLEOPATRA

Bude tam Onomatopoe!

RATATA (*ke Kleopatře*)

Musím beztoho mladou dívku obětovat Osirovi... (*K Antoniovi*) Ačkoliv jsem se od ní mimoděk dověděl mnoho zajímavého, pane generále...

ANTONIUS

O tom, co jsme se na sebe dověděli, Důstojnosti, si promluvíme později! Ještě Brutus aby večer přišel do chrámu.

BRUTUS

Přijde nás víc, a ozbrojených!

KLEOPATRA

A teď snad odejdeme!

ANTONIUS

Jeden po druhém.

(*Kleopatra odobází, za ní Antonius*)

CICERO

Já tady mám někde plavky. (*Jde ke kabině číslo D*)

RATATA

Zpátky, nechod' tam!

(*Cicero otvírá dveře*)

RATATA

Zpátky, je tam lev!

(*Lev v kabině počne řvát*)

CICERO

Co je to slyšet?

(*Lev se objeví ve dveřích kabiny, Cicero jej spatří a zděšeně přibouchně dveře, takže lev zůstane v kabině. Ratata se skryje ve dveřích kabiny číslo IV. Brutus strbne Cicerona a odbleče ho ze scény*)

Scéna třetí

Caesar, pak Bulva a Papullus, později Lev

CAESAR (*ustoupí sám, zvolá*)

Marku Antonie! (*Poslouchá, pak pro sebe*) Odešel prý do lázní, ale kde je? Marku Antonie! ... Nikdo tady není, člověk je zpo-

cený, nikdo mu nepřipraví lázeň ... Maséři, hej, maséři! ...
(*Vyjde do kabiny číslo II*)

BULVA A PAPULLUS (*ustoupí*)

BULVA

Kde je plivátko?

PAPULLUS

To můžete na zem.

BULVA

Já myslím plivátko pro neplavce.

PAPULLUS

Vždyť nemusíte do vody, jenom se svlékneme a budeme tady chodit. Nahota odstraňuje třídní rozdíly, to nás nenajdou.

BULVA

Ale jsou-li tu všichni v plavkách, tak nepoznáte tajného!

PAPULLUS

Fízl se pozná vždycky, jeť nenápadný.

CAESAR (*v kabině*)

Maséři!

BULVA

Pojďte někam jinam!

CAESAR (*vyjde z kabiny v plavkách, s ručníkem ovázaným kolem hlavy*)

Tak co je? Neslyšíte mne?

PAPULLUS

Jakpak ne, vášnosti!

CAESAR

Tak proč nejdete?

BULVA

Proč bychom chodili, my jsme tady.

CAESAR

Volal jsem maséry!

PAPULLUS

To je správné, asi se chcete dát masírovat.

CAESAR

Vý nejste maséři?

BULVA

My, maséři?

PAPULLUS (*kopne ho*)

Jakpak bychom nebyli, vášnosti.

CAESAR

Jednu masáž chci, a rychle!

BULVA

Prosím, vášnosti, račte přijmout místo.

(*Caesar ulehne na lehátko*)

PAPULLUS

Není libo Humory?

CAESAR

Ne.

BULVA

Vášnota má pravdu, že nečte noviny, novinám není co věřit.

(*Masíruje s Papullem Caesara*)

PAPULLUS

Ono se píše všelicos, ale co by se mělo psát, to se nepíše.

CAESAR

A co by se mělo psát?

BULVA

To přeče každý ví.

CAESAR (*se posadí*)

Jen Caesar to neví.

PAPULLUS (*ho zas položí*)

Copak Caesar je trouba!

CAESAR

Cože? (*Posadí se*)

BULVA (*položí ho*)

Veliký, vášnosti, veliký trouba! Nějak se vášnota potí. (*Osuší ho ručníkem a pak ručník bodí přes dveře do kabiny čís. I*)

PAPULLUS

Caesar se také zapotí, až to všechno praskne!

CAESAR

Dosti již! (*Cloumá sebou na lehátku*)

BULVA

On moc tlačil, to se musí jemně! (*Masíruje Caesara*) Jo, mluvili jsme o Caesarovi ...

PAPULLUS

On prý je samý dluh ...

BULVA

Ženu prý mlátí ...

PAPULLUS

Ta Kleopatra mu zanaší ... a on to neví ...

BULVA

Má to prý být, s odpuštěním, veliký vůl!

CAESAR

Ničemové! (*Vstane*) Tohle si odpykáte, což nevíte, kdo jsem?

PAPULLUS

Nemáme tu čest ...

CAESAR

Padněte na kolena, jsem božský Caesar!

PAPULLUS (*postaví Caesara blavou dolů a drží ho za noby*)

Jsou klidný, my jich vykurýrujem! (*K Bulvovi*) Namočte ručník, dáme mu ho na hlavu.

(*Bulva jde pro ručník do kabiny číslo VI*)

CAESAR

Co se opovažujete, jsem Caesar!

PAPULLUS

Ono se jim uleví! To je ošklivá opice, vydávat se za někoho.

BULVA (*vyjde z kabiny číslo VI*)

Kdo kam dával ten ručník?

CAESAR

To vás bude stát život, já jsem Caesar! (*Rve se s Papullem*)

PAPULLUS

Pojďte mi ho podržet!

BULVA (*pomáhá mu*)

Ten ručník tam byl, a už tam není!

PAPULLUS

Podržte ho, já namočím ručník!

BULVA

To by nesměl být pryč! (*Drží Caesara a zachává mu ústa*)

PAPULLUS (*jde ke kabíně číslo I*)

Sem jste ho dával?

(*Otevře dveře číslo I. Lev vyrazí ven. Papullus s křikem přeběhne do pozadí, Lev za ním, Bulva pustí Caesara a přeběhne vpravo. Caesar se skryje do kabiny číslo II*)

(*Papullus a Bulva letí z pravého portálu do levého, nesou síť*)

BULVA

Musíme na něj někde počítat! (*Zaběnou vlevo*)

(*Caesar vyběhne z kabiny s mečem a tógou, vtom z pravého portálu vyběhne Lev a zažene Caesara. Lev vleze do kabiny číslo I. Z kabiny číslo IV vykoukne Ratata, ale hned se skryje, protože přicházejí Papullus a Bulva z pozadí*)

Scéna čtvrtá

Bulva, Papullus, Lev, pak Ratata

PAPULLUS

Musí jít tudyhle. Vezměte to tady za ten konec, já to vezmu zde.

BULVA

... dobře ... otočte se ... tak ... a semhle. (*Oba se tak zamotají do sítě, že jsou v ní zabalení*)

(*Ratata vyleze z kabiny číslo IV, Bulvu a Papulla v síti zamotane odvalí do kabiny číslo I a utěče. Za dveřmi kabiny je slyšet řev. Lev i Papulla a Bulvy litají ven hadry, pak se dveře otevrou, Bulva a Papullus vyjdou a tlačí před sebou v nemocniční židli uvázaného Lva, jenž drží berlu*)

O p o n a

OBRAZ SEDMÝ

EZOP A BRABENEČ

(*Bulva a Papullus vyjdou na předscénu*)

BULVA

Jsem zamýšlen, příteli, nad zlobou lidskou. Udělali jsme něco onomu muži, který nás vrhl do kabiny lvové? Neudělali! Pohleďte, oč lépe jsme se dohovořili s tím lvem!

PAPULLUS

Ano! Řekli jsme mu, že ho zmlátíme, vyvezeme obvázaného ven, že bude legrace, a on souhlasil.

BULVA

Navrhněte to, prosím, některému známému! Nevyhoví vám!

PAPULLUS

Lidé jsou zlí, lidé jsou sběři!

BULVA

Sběř? Co je to?

PAPULLUS

Píše se zvěř, čte se sběři!

BULVA

Ó ne! Lidé nejsou zvěř, jsou něco horšího! Lidé jsou lidé! A přitom mají tolik drzosti, že si nadávají jmény zvířat, a tím zvířatům křivdí! Vezměte třeba toho lva. Řekne se lev společnosti, lev salónu! Dobře! Ale viděl jste někdy skutečného lva, toho čtyřnohého, z pouště . . .

PAPULLUS

. . . co má zvířvu?

BULVA

. . . co má hřvu, viděl jste někdy takového skutečného lva, jak si sbalí smoking do kufru, jak jede na Krkonoše, tam se fláká týden po boudách, pak se vrátí, namaže si obličej hnědým krémem, aby vypadal opálený, jde do společnosti a tam pak

říká (*paroduje blažovaný tón*): Milostivá paní, ten sešup z Míseček, když fouká fukář . . .

PAPULLUS

To lev neudělá, to udělá vůl!

BULVA

Chyba, ani vůl to neudělá. Křivdíte volovi!

PAPULLUS

Ovšem, vůl má krásné oči. Já myslil, kdyby ten pán, co je lev, nebyl vůl . . .

BULVA

To by zase nebyl lev.

PAPULLUS

Ovšem, to nejde. Je vidět, že se zvířatům skutečně křivdí. Když už mluvíme o dravcích, vezměte takovou štenici. To se říká: ten člověk je štenice, neodbytný jako štenice, ten se vás nepustí, to je štenice, a tak podobně. Jak k tomu ta štenice přijde? Vždyť štenice je roztomilá, žertovně zvířátko! Tu polechtá, tu štípně . . .

BULVA

Tu na vás jukne za obrazem . . .

PAPULLUS

. . . ano, ale nepřekáží. Nikdy taková *skutečná* štenice neleze za vámi do bytu a neříká: „Račte se dát pojistit na život!“

BULVA

Vezměte konečně i jiné koryše. To se řekne straka! Krade jako straka! Chudák straka!

PAPULLUS

Vždyť ona si vezme nějaký ten střípek, lžičku, plíšek . . .

BULVA

. . . příborek! Kdyby se ve veřejném životě kradly jen příborty . . .

PAPULLUS

. . . a velkostatky zůstaly celé! Leč na druhé straně musí se opět přiznat, že některá zvířata se přeceňují! Lidem se pak křivdí,

když se k nim přirovnávají. Taková liška. Chytrý jako liška, nebo chytrý jako čteník ... pardon ...

BULVA

... ovšem, to nejde, čteník přece není zvíře ...

PAPULLUS

... a pak není chytrý!

BULVA

Ale jsou zvířata, ze kterých by si lidé skutečně mohli brát příklad. Takovým zvířetem je želva!

PAPULLUS

Želva? Vždyť je pomalá, hlavu má maličkou ...

BULVA

Právě proto. Pro politickou kariéru jako stvořená!

PAPULLUS

To ovšem ano! Leč přece ne. Ta malá hlava by se hodila, ale štít nemá čistý. Myslím, že lepší by bylo, kdyby lidé byli jako sto-
nožky.

BULVA

To by bylo výborné pro rozvoj průmyslu.

PAPULLUS

Hlavně ve Zlíně by to přivítali. Jenže by lidé musili mít jednu
nohu bosou.

BULVA

Jak to?

PAPULLUS

Baťa by jim víc jak devětadvadesát bot neprodal. Leč vzpomí-
nám si ještě na jedno zvíře, kterému se značně křivdí. Prase.

BULVA

Ach, milé prase! Tomu se moc ubližuje. Ať přijdete, kam chce-
te, všude slyšíte přirovnání jako: tlustý jako prase, špinavý jako
prase, hotové prase, jí jako prase, a tak dále. A viděl jste vůbec
někdy nějaké prase domácí, že by si strkalo nůž do úst?

PAPULLUS

Jak to, copak to se nedělá?

BULVA

Mluvte o něčem jiném!

PAPULLUS

Já myslil, že špenát se tak může jíst!

BULVA (*zamlouvá to*)

No, ovšem, safra, mlčte, neprozrazujte se! Tedy, viděl jste ně-
kdy, jak se prase štourá v zubech vidličkou svého souseda?

PAPULLUS

To jsem ovšem nikdy neviděl. To lze vidět v restauraci.

BULVA

Vidíte, jak se praseti křivdí.

PAPULLUS

Chudák, to si lidé jeho jménem nadávají, pak je zabijí, snědí, ze
štetin udělají štetce, štětcem namalují obraz, pak jdou na výsta-
vu a říkají: „Které prase to malovalo?“

BULVA

Nejhorší na tom je, že to třeba prase malovalo ...

PAPULLUS

... ale cenou poctěné!

BULVA

Nic naplat, nejlíp ze zvířat ještě na tom je tenhle ...

PAPULLUS

... Ezop.

BULVA

To ale nebylo zvíře!

PAPULLUS

Ovšem, to byl člověk, ale zvířatům rozuměl.

BULVA

A bral si z nich příklad. To přece on objevil, jak to vlastně
s mravencem ve skutečnosti vypadá.

BULVA A PAPULLUS (*zpívají*)

Ezop a brabenec

BULVA

Jednou z lesa,

Domů se nesa,

Moudrý Ezop

Potká brabce,

Který brabence

Málem sezob.

PAPULLUS

Brabenec se chechtá,

Ezop se ho hned ptá,

BULVA

Čemu

PAPULLUS

Že se

BULVA

Na travě

PAPULLUS

V lese

BULVA

Právě

PAPULLUS

Řehtá?

BULVA

Já,

PAPULLUS

Povídá brabenec,

BULVA

Se taky rád

Hlasitě chechtám,

PAPULLUS

Chechtám,

Když pupenec

Kyselinou leptám.

BULVA

Vím,

PAPULLUS

Totíž ten brabenec,

BULVA

Mravenččníc že se mne neptá,

PAPULLUS

Neptá,

Pozře mne,

Ať se chechtám, nechechtám!

BULVA

Kampak

PAPULLUS

By to došlo

BULVA

Třeba s pouhou

PAPULLUS

Ponravou?

BULVA

Kdyby

PAPULLUS

Měla plakat,

BULVA

Že je ptačí

PAPULLUS

Potravou.

BULVA A PAPULLUS

Ty, ač nejsi brabenec,

Se taky rád hlasitě chechtej,

Chechtej a na svou bídu

Si nezareptej!

(*Bulva a Papullus odejdou z předscény*)

OBRAZ OSMÝ

PIKLE A ČÁRY

Egyptský chrám Osiriův v Římě. Tajemná snů, plná temných koutů, s labyrintem chodeb a sloupů. Měsíční přívětí dopadá na hieroglyfickou výzdobu stěn. Uprostřed obětní posvátná bedna Osiriova.

Scéna první

Ratata, Brutus

(Ratata chystá obřadní nástroje u obětní bedny, Brutus po chvilce vstoupí)

RATATA

Stůj, Brute, noha Římanova smí překročit práh chrámu až po obřadech!

BRUTUS

Onomatopoe přichází!

RATATA

Zmocním se jí a budu ji obětovat bohům. Ty číhej v předsíni chrámové a rozestav své lidi!

BRUTUS

Bud' bez starosti, Caesar nám neujde! *(Odejde)*

Scéna druhá

Ratata, Onomatopoe, pak Chbrámoví pochopové a Chbrámové tanečnice

(Ratata se skryje za sloup. Onomatopoe vstoupí a rozblíží se)

OBĚTOVÁNÍ OSIRIOVI

(Balet)

(Libreto vypracoval Joe Jenčík)

(Ratata zatleská a dva Pochopové se vrhnou na Onomatopoi. Tím okamžikem začíná rituální tanec)

Zatímco se Onomatopoe zoufale brání, Chbrámové tanečnice se pohybují kolem v náznakových pózách hieroglyfů. Konečným přemožením otrokyne uklidní se tanečnice, jež si obřadně sednou vedle sebe a zaujmou lotosovou pozici.

Neviditelný orchestr ubodí do bubnů. Ratata pokyne abstraktním gestem, aby začal vlastní obřad. Tanečnicím se borečnatě rozřesou kolena. Údery bubnů a kytar přinutí jejich paže k vyjádření monotonní věčné oddanosti k bobu. Jedna z nich chvillemi vstává, aby oddělila se od ostatních, sólově znázornila vzlet modlících se duší družek tanečnic.

Orchestr moduluje do pochmurné tóniny. Na tvářích rituálních tanečnic náhle se objevují mumialní zlaté masky. Dosavadní jejich pohyby se pojednou redukují na barbarské trbání rameny.

Tanec stává se vášnivější a v pózách extatictější. Tanečnice, jež si masky podržely na tvářích, rozdělují se na dvě skupiny. Proměňují

*se ve dva bizarní boby o mnoha obličejích a rukou. Prosebná a ka-
jící gesta se mění v pánovitá, rozkazující.*

*Odpovědí na tuto symbolickou inkarnaci slavnostně zazní orchestr.
Několik Chrámových pochopů přináší na vztyčených rukou svázá-
nou Onomatopoi. Paže maskovaných tanečnic se radostně rozvolní.*

*Fanfáry orchestru se náhle zlomí. Ratata začne zpívat chorál slož-
ný z vokálu.*

Onomatopoe zoufale lomí rukama.

*Chrámoví pochopové a kati obřadně se před ní pobybují. Strobými,
poněkud těžkými kroky a gesty naznačují oběti její osud — naplně-
ní ortelu, a tím usmíření boba.*

*Chrámovým tanečnicím se znova borečnaté roztřesou kolena. Ještě
jednou vzltnou jejich paže vytrženecky vzbůru k zachmuřené klen-
bě. Pak padají tuáremi k zemi.*

*Hysterickými konvulzemi těl provázejí každé skřípnutí pily, již je
oběť zaživa rozřezána v posvátné bedně Osiriové.*

*Pochopové odtáhnou bednu ze scény. Tanečnice zmizí a Ratata ode-
jde, odnášeje obřadně posvátnou pilu.*

Scéna třetí

Bulva, Papullus
(Vstoupí Bulva a Papullus)

BULVA

Já vám povídám, že jsem toho uličníka viděl jednou dopoled-
ne, jak lez do tohohle chrámu.

PAPULLUS

Já ho také jednou viděl vcházet ke Kleopatře. To je určitě
pošťák.

BULVA

Já říkám, že dělá v tomhle chrámě. Buďto ministrant, nebo
kostelník, víc nemůže být.

PAPULLUS

Nemohu si pomoci, mé lepší já mi říká, že je to pošťák.

BULVA

Jaký zájem v tom případě by mohl mít na tom, aby nás házel
lvu napospas?

PAPULLUS

To je celý pošťák! Vidí balík, tak ho někam expeduje. To je
profesionální přirozenost. To už nese pošta s sebou!

BULVA

Koukejte, ať je to pošťák, nebo kostelník, dostane od nás na
hubu! Počkáme si tu na něj, buďto přijde s dopisem, nebo
přijde tahat za zvonec. V každém případě přijde a bude bit.

PAPULLUS

Když já bych pořad radši viděl, aby to byl pošťák. Kdyby to byl
pošťák, byli bychom na poště a tam straší nejvyšší přednost.

BULVA

Udělejte si pohodlí jako já. Vždyť je to tu docela útulné!

PAPULLUS

Pěkné to tu mají. Trošku málo světla, konečně ať je trošku

smutno, jen když je veselo!

BULVA

Ano, šero je tu trošku, a také zima, jenže to nevadí, jen když je veselo!

PAPULLUS

Já říkám, když je veselo, tak se snese i to, že člověk není ve svém prostředí. Ale musí být veselo!

BULVA

Svatá pravda, ať je zima, ať je šero, konečně ať je trošku smutno, ale jen když je veselo!

PAPULLUS

Ono se teda nedá říci, že by tady nějak zvlášť veselo bylo . . .

BULVA

. . . no, to víte, k popukání to tu nemůže být. Vždyť je to taky chrám!

PAPULLUS

Samozřejmě, chrám, a to chrám, ve kterém se vraždí!

BULVA (*vyskočí*)

Dejte pokoj!

PAPULLUS (*vyskočí*)

Co se vám stalo?

BULVA

Co pískáte?

PAPULLUS

Vy jste sebou cuknul!

BULVA

Vy jste říkal něco o vraždění!

PAPULLUS

No jistě se tu vraždí! A čaruje se tu!

BULVA

Helejte, víte co? Nechte si to!

PAPULLUS

Jak to?

BULVA

S tím čarováním!

PAPULLUS

Aha! Na vás to nepříjemně působí! To se vám nedivím. To prostředí působí sugestivně. Najednou máte dojem, že za vámi někdo stojí.

BULVA (*strne*)

Za kým, za mnou?

PAPULLUS

No, třeba.

BULVA

A jak vypadá? Je velký?

PAPULLUS

Kdo?

BULVA

No, jste říkal: Za vámi někdo stojí!

PAPULLUS

Za mnou?

BULVA

Tak on za vámi taky někdo stojí?

PAPULLUS

Kdyby to byl pošťák!

BULVA

Já na něj nevidím!

(*Papullus se rychle otočí*)

PAPULLUS

Co z toho máte? Takhle mne vyplašit, vždyť za mnou nikdo není!

BULVA

To vy jste si vymyslel, že za mnou někdo stojí!

PAPULLUS

To já dával příklad, že to prostředí je takové!

BULVA

Je tady tma, je tu zima . . .

PAPULLUS

. . . a vraždí se tady!

BULVA

Nemáte chuť být milosrdný?

PAPULLUS

Jak to?

BULVA

Že bychom tomu chlapovi, co nás hodil lvovi, odpustili a šli domů!

PAPULLUS

Já bych šel, ale to bychom se museli vrátit tou tmavou chodbou ven, co do ní svítí měsíc!

BULVA

To tady počkáme raději do rána. A budeme si povídat veselé příběhy.

(Venku zavvje dlouze pes)

PAPULLUS *(šeptem)*

To byl vlk!

BULVA *(šeptem)*

Ve městě vlk? To je blbina!

PAPULLUS

Tak to byla mrtvola!

BULVA

Odkdy řvou takhle mrtvoly?

PAPULLUS

Od té doby, co umřel můj dědeček.

BULVA

A co je mi do toho?

PAPULLUS

Že se mně jednou o něm zdálo!

BULVA

Nechte si to!

PAPULLUS

Náhodou se mi zdálo o dědečkovi . . .

BULVA

Nechte si to!

PAPULLUS

. . . že jsem šel . . .

BULVA

Kudy?

PAPULLUS

Jste říkal, abych si to nechal!

BULVA

Tak kudy jste šel?

PAPULLUS

Po nábreží!

BULVA

To je toho!

PAPULLUS

A pod tím nábrežím byly hroby . . .

BULVA

S troškou dobré vůle tam hroby nemusely být.

PAPULLUS

A na každém tom hrobě seděl . . .

BULVA

. . . dědeček!

PAPULLUS

Něco mnohem horšího.

BULVA

Na každém hrobě seděl kdo?

PAPULLUS

Mám to říct?

BULVA

Schválně!

PAPULLUS

Ale budeme se bát...! (*Přidušeně*) Na každém tom hrobě se-
děl kostlivec!

(*Bulva se strašlivě lekne, dostane nervový záchvat, pak se náhle uklidní*)

PAPULLUS

Co to bylo?

BULVA

Už jsem se vylekal.

PAPULLUS

Jakpak se asi leknete, až vám řeknu, že vedle byla kaple. A v té
kapli byla... tma.

BULVA

Zapláť pánbůh, že tam nebylo vidět!

PAPULLUS

A najednou se rozsvítilo.

BULVA

Jako kdyby nebylo bývalo mohlo zůstat zhasnuto!

PAPULLUS

A svítili tam lidským sádlem. (*Sám se vyděsí*)

BULVA

A hele, přijde to drahoo?

PAPULLUS

Já nevím, já mám vlastní zásoby. A najednou vám vidím, že
v té kapli je bazén a kolem toho bazénu jsou stolky a u těch
stolků sedí samí kostlivci.

BULVA

To mi nevadí. Jak je víc lidí pohromadě, už se nebojím.

PAPULLUS

Já jsem tam byl jediný masitý a oni po mně všichni koukali
a dělali takhle zuby (*cvaká zuby*). Vtom za mnou někdo stojí, já
se ohlédnou a on to byl elegantní kostlivec a na prsou na té
kosti, co se u husy pozná, jaké bude léto...

BULVA

...ano, na kostiči...

PAPULLUS

...na kostiči měl niklovou třináctku a přes hnát měl přehoze-
ný ubrousek: vrchní kostlivec. Tak jsem si objednal černou
kávu ve skle a takový malinký kostlivec-pikola mi ji přinesl, ale
víte v čem? V lebce. Já tu lebku vezmu a chci takhle pít, ale tu
si všimnu, že je mi nějaká povědomá — ona to byla lebka
mého dědečka. Hned jsem si chtěl dát zavolat ředitele a udělat
mu rámus, že jsem si objednal černou ve skle a...

BULVA

...že vám ji přinesli v dědečkovi...

PAPULLUS

...to se ví. No, ale náhle vidím takového vysokého kostlivece,
který jde mezi stoly bez hlavy a hmatá kolem sebe. Když přišel
ke mně, vzal mi lebku z ruky, nasadil si ji na krk a byl to můj
dědeček. Povídá mi: Ach, to jsi ty, tak pij dál! A zase mi svou
lebku podá. Já ji vezmu, a jak ji tak mám před obličejem,
najednou ta lebka udělala...

(*Vtom za scénou zazní srdcervoucí výkřik. Bulva a Papullus
němě strnou*)

PAPULLUS

...povídal jsem, najednou ta lebka udělala...

(*Za scénou zase zazní výkřik*)

Já mu jdu dát přes hubu. Víte, já hrůzu cítím, ale tohle je bibé!
Pojďte se po něm podívat!

BULVA

To dělá ten rošťák kostelník. Já si ho ale najdu a já mu to
nakreslím!

(*Odejdou*)

Scéna čtvrtá

Ratata, II. senátor, pak Cicero a Brutus

(Druhý senátor vejde a zastaví se, zabalen v tógu. Ratata vběhne za ním, oběhne sloup, vrhne se na něj a probodne ho. Druhý senátor zachropí a padne. Brutus a Cicero vběhnou.)

RATATA

Je mrtev!

BRUTUS *(poblédne na mrtvolu)*

To není Caesar!

RATATA

U Osiria, to je omyl! *(Odkvapí s Brutem)*

CICERO

Počkejte, já jsem tu někde ztratil naslouchátko! *(Hledáje je, zajde za sloup)*

Scéna pátá

Cicero za sloupem, Bulva, Papullus

PAPULLUS *(vstoupí)*

Ono by nebylo k zahození, kdyby začlo svítat!

BULVA

Je to nějak blbě, mně se zdálo, že tam za sloupy se krčily stíny...

PAPULLUS

Vý jste o tom dědečkovi neměl vyprávět!

BULVA

Vý jste měl bezhlavého dědečka, a ne já!

(Cicero, hledaje mezitím naslouchátko, vyleze z úkrytu a narazí na Papulla. Všichni tři se příšerně leknou a stojí třesouce se proti sobě)

BULVA

Není to váš dědeček?

PAPULLUS *(k Ciceronovi)*

Pane, neslyšel jste tady nějaký křik?

CICERO

Já neslyším!

BULVA

Teď není tak jako tak nic slyšet, ale prve!

CICERO

Já neslyším!

PAPULLUS

My teď také nic neslyšíme, ale prve, víte?

CICERO

Já neslyším!

BULVA

Nám nejde o to, jestli slyšíte teď...

PAPULLUS

... protože teď bychom slyšeli všichni...

BULVA

... ale jestli jste slyšel předtím?

CICERO

Já neslyším!

PAPULLUS

My také neslyšíme!

CICERO

Já jsem ztratil naslouchátko.

BULVA

Bohové, on je hluchý!

CICERO *(blasitě)*

Já jsem ztratil naslouchátko!

PAPULLUS

Tak je hleďte a nekřičte!

CICERO

Musíte nahlas!

BULVA

Tiše musíte!

CICERO *(řve)*

Neviděli jste naslouchátko?

PAPULLUS *(řve)*

Buďte tiše, nekřičte!

CICERO *(řve)*

Naslouchátko!

BULVA *(řve)*

Musíte šeptat!

(Papullus začne Ciceronovi ústa, pak ho opatrně pustí. Cicero spatří naslouchátko, které leží v koutě, a dětsky se počne radovat)

PAPULLUS *(zděšené)*

To je blázen! *(Přibne s Bulvou)*

CICERO

Zatracené naslouchátko! Tady je. *(Sebere je a odběhne)*

Scéna šestá

Ratata, Antonius, později Kleopatra a Caesar

(Ratata a Antonius vstoupí z protěživých stran a setkají se)

ANTONIUS

Kdo to zabil senátora Flavia?

RATATA

Já.

ANTONIUS

Proč?

RATATA

Omylem, myslil jsem, že je to Caesar!

ANTONIUS

Bezhlavé prolévání krve!

RATATA

O jednoho Římana víc nebo míň!

ANTONIUS

Dej si pozor na jazyk, Ratata! Jak mám tuhle vraždu ututlat?

RATATA

Právě tak drze, jako tutlaš svůj poměr s Kleopatrou!

ANTONIUS

Aj, máš nějak chuť vyrovnávat soukromé účty?

(Kleopatra vbáží, oběma neviděna)

RATATA

Stojíš mi v cestě, ale dej si pozor!

ANTONIUS

Na Římana ještě pořád nestačíš, Ratata!

KLEOPATRA

Hle, žárliví kohouti, a hádají se jako baby!

RATATA

Nuž, pohled', Kleopatro, kdo si tě více zaslouží! *(Tasí dýku a vrbá se na Antonia)*

KLEOPATRA

Pozor, Antonie!

(Antonius tasí meč a probodne Ratatu, který se zbroutí)

RATATA *(na zemi)*

Běda, jsem mrtev . . . *(Zemře)*

CAESAR (*vstoupí, zabalen v tógu*)

Ó kohorty pekelné, Onomatopoe měla pravdu! Zastihl jsem tě, nevěrnice!

KLEOPATRA (*vrhne se Caesarovi kolem krku*)

Můj Julie, jen o vlásek jsi unikl smrti!

CAESAR

Co klábosíš, královno egyptská?

KLEOPATRA

Nastoj, Julčo můj, Ratata s pomocí věrolomné Onomatopoe vlákal tě sem, rozdmýchav tvoji žárlivost. Chtěl tě však zabít,

Caesare!

CAESAR

Není možná! Kde je ten ničema?

ANTONIUS

Plaví se již na bárce Charónově přes řeku Acherón do podsvětí!

KLEOPATRA

Antonius odhalil jeho pikle a mužně ho zabil. A kdyby to nebyl učinil, královna egyptská by ho byla k smrti odsoudila, protože ukládal o život jejímu nejlepšímu příteli.

(*Kleopatru obejmě Caesara*)

CAESAR

Ó mrzuté stáří, málem bych byl uvěřil tak chabým pomlucám ... Tobě, Antonie, zítra před celým senátem poděkuje Caesar! Pojdme, Kleopatro! (*Odejdou jako milenci*)

Scéna sedmá

Antonius, Brutus, pak Cicero a dva Senátoři

(*Antonius odnáší mrtvolu Rátatovu, utom uběhne Brutus*)

BRUTUS

Caesar vešel do chrámu, kde je?

ANTONIUS

Jdeš pozdě, Brute, odešel s Kleopatrou.

BRUTUS

Za ním!

ANTONIUS

Nespěchej, dnes už to nepůjde! Zítra však Caesar přijde do senátu. Je na tobě, aby ze senátu už nevyšel. Ave Brute! (*Odejde*)

(*Brutus zapíše na píšťalu. Cicero a dva Senátoři přiběhnou*)

CICERO

Quirité, héuréka, našel jsem své naslouchátko!

BRUTUS (*k Ciceronovi*)

Počkej! (*Ke všem*) Dnes nám Caesar unikl. Leč zítra, 15. března, bude zabít v senátu. Ubodáme ho tříadvaceti ranami. Sraz pod sochou Pompeiovou. Dýky s sebou! Rozchod!

(*Všichni odejdou*)

Scéna osmá

Bulva a Papullus

BULVA A PAPULLUS (*zděšeně vběhnou a zpívají*)

V domě straší duch

Já bych vám nebyl sám

Přes noc ve starodávném hradu.

Není tam klidné spaní,

Chodí tam bílá paní.

Praskání nahání

Strachu člověku v nočním chladu,

Srdce mi hlasitě klepe,

Tuším tady záhadu.

Refrén

Boty dupou po schodech,

V domě straší duch,

Náhle táhle začne pištět:

Prásk! a zbyl po něm puch.

Ve vikýři nahore

Výtřestěná tvář,

Dlouhá čouhá z kamen ruka

A trhá kalendář.

Tohle přece není žádné bydlení,

To je jen k zbláznění,

Ale k bydlení to není,

Hodiny jdou pozpátku,

Je tu mrtvý vzduch,

Je tu něco v nepořádku,

Lítá tady zlý duch.

(Orchestr hraje refrén znovu jako tichý doprovod k artistickému číslu.

Bulva a Papullus chytají sítkou neviditelného ducha, pak s doprovodem víření bubínků Papullus chytí ve vzduchu neviditelného holuba a bodí ho do košičku, který Bulva drží v ruce.

Holub třepotá křídly, orchestr hraje tuš, kouzelníci se klanějí)

Opona

OBRAZ DEVÁTÝ

HUDBA A TANEC

Před oponou

Hudba hraje special-refrén foxtrotu:

V domě straší duch

Chrámové tanečnice bez zlatých masek tančí.

OBRAZ DESÁTÝ

EVKOPA A RUMBA

(Bulva a Papullus vyjdou na předscénu v rozedraných moderních oblecích)

PAPULLUS *(bledí zvědavě na Bulvu)*

Ah, pardon, pane, neměl jsem již tu čest?

BULVA *(pobíhá si Papulla)*

Nepamatuji se . . .

PAPULLUS

Neviděli jsme se již někde?

BULVA

Marně vzpomínám . . .

PAPULLUS

Neračte gáblovat u Lipperta?

BULVA

Nikoliv.

PAPULLUS

Ani na dostihách jsme se neviděli?

BULVA

Nepamatuji se. Ačkoliv se mi rovněž zdáte povědomým . . .

PAPULLUS *(pro sebe)*

Ten hlas, ta gesta . . . jen ta elegance mne mate.

BULVA *(pro sebe)*

Ty pohyby . . . kde jsem jen tu tvář spatřil?

PAPULLUS

Jestli jsme se snad nespátřili v některém z našich minulých životů?

BULVA

Vy ráčíte být také duše stěhovavá?

PAPULLUS

Ano, i já jsem anděl mezi námi.

BULVA

Připadáte mi velmi známý. Ta tvář, poněkud plebejský výraz ...

PAPULLUS

Plebejský ... Bulva!

BULVA

Papullus! Vítám vás, jak to, prosím vás, s vámi tehdy dopadlo? Roku čtyřicátého čtvrtého? Já jsem vyšel z chrámu a již jsem vás nespátřil!

PAPULLUS

Já jsem se ztratil a marně jsem vás hledal. Dožil jsem se potom vysokého věku. Plných sto osmnácti let. Zažil jsem vládu Tiberiovu a první křesťany. Já byl zakládajícím členem. Žili jsme stále na útěku a v katakombách. Až jednoho dne jsem si na pláži kreslil do písku rybu. To bylo naše tajné znamení. Přiřke ke mně civilní pretorián a povídá mi: „Co tu maluješ, dědku?“ Povídám mu: „To bys byl rád, kdybys věděl, že je to naše tajné křesťanské znamení.“ On nějak z toho vystihl, že jsem křesťan, jal mne a uvěznil. Byl jsem pak ještě s několika kamarády upálen.

BULVA

Aha, živé pochodně.

PAPULLUS

To byla nejbližší smrt, kterou jsem zažil. Nehledě k tomu, že jsem při ní měl velikou ostudu. Představte si: všechny nás zapálili, kluci hořeli jedna radost, jen já prskal, smrděl, nehořel. Všechno jsme zkoušeli, ale já nechytíl a nechytíl. Já měl vodu v nohách. Tím pádem jsem měl takovou ostudu, že jsem raději zemřel hanbou. A jak vy jste sešel ze světa?

BULVA

Juž ani nevím. Já těch životů prožil víc a teď se mi to plete. Jen tolik vím, že se mi nikdy nepodařilo narodit se z bohatých rodičů. Vždycky chudý. Toliko jednou jsem si z protekce pořídil bohaté a urozené rodiče. To bylo v Paříži roku 1572, 24.

apna. Narodil jsem se takhle v šest hodin večer. Kolem mne samá sláva, urození rodiče, urození příbuzní, ležím na hedvábí, no jedna radost. Já si ty ručičky nemluvněci spokojeně mnu, vrním, řvu, chovám se jak zdravé novorozeně. Slunce vám tak krásně zapadá, zlaté nádobí se blyští a já počítám, jak draho to prodám, až to zdědím. Přijde noc, krásná, vlháká, letní, jenže naneštěstí bartolomějská. A ke všemu tatíček byl hugenot.

PAPULLUS

Propánakrále!

BULVA

Ano, byl jsem zavražděn. Nemluvně v peřince povijánkem uškrceno.

PAPULLUS

To je směla. Narodit se a hned vyniřít po meči!

BULVA

Však jsem zanevřel na svět a dlouho jsem se pak neobjevil.

PAPULLUS

Já také nebyl dlouho v lidské kůži. Jeden čas jsem žil jako moucha. To není špatné. Lítal jsem do koupelen ... ó, já bych moh vyprávět ...! Jenže mne spolkla vlašťovka.

BULVA

Já vám řeknu něco. Ze všech těch životů ještě nejvíc se mi zamlouvá tenhleten dnešní.

PAPULLUS

Není nejspatnější. Lidé sice na něj nadávají, ale to jen proto, že nevědí, kdo tu krizi zavínil. To nebylo lidstvo ...

BULVA

... ale Evropa! Ona Evropa odjakživa byla zaletná a byla pod vlivem nějakého mužského.

PAPULLUS

Už tenkrát, jak Zeus se převlékl za býka a unesl ji! To byla malá ostuda?

BULVA

Pak držela s Caesarem ...

PAPULLUS

V patnáctém století s papěží . . .

BULVA

. . . také s Napoleonem . . .

PAPULLUS

. . . za války měla čtrnáct bodů s Wilsonem . . .

BULVA

. . . teď na ni bere Hitler . . .

PAPULLUS

. . . jenže ona ho nechce.

BULVA

Ona Evropa už je stará. Léčí se sice, ale není to nic platné.

Takhle to s ní přece nejde dělat.

BULVA A PAPULLUS (*zpívají*)

Evropa volá

Todleto teda,

Běda přeběda,

Todleto teda

Takhle vypadá.

A takhle to teda

Dělat se nedá,

Takhle to teda

Nemá vypadat.

Ó lide, zdali znáš,

Že kontinent náš

Je nemocen až hanba?

Ó, Evropa mocná

Je moc nemocná,

Jí pomoci má . . . rumba.

Tomu aspoň věř

Všichni ti lékaři,

Kteří maří

Čas tím, že vaří

Léky proti stáří,

Což se jim nedaří.

V zimě, na podzim, v létě, na jaře,

Evropa zavolá si lékaře,

Když si už s neduhem rady neví,

Svolá si lékaře do Ženevy.

Ona si totiž vzala do hlavy,

Že jí napraví zdraví,

Oni jí zatím popraví.

Oni za stolem jen kejevají hlavou

A léčí ji metodou loudavou.

A Evropa volá:

Já budu mrtvola!

Tak jí na noc daj napít lektvaru,

Vyinkasují za to

Pár dolarů, jdou do baru.

A Evropa volá: To je hanba,

Na mé mrtvole se tančí rumba!

Todleto teda,

Běda přeběda,

Todleto teda

Takhle vypadá.

A takhle to teda

Dělat se nedá,

Takhle to teda

Nemá vypadat.

(*Opona se otevře, za oponou visí satirická mapa Evropy, znázorňující ženu*)

BULVA A PAPULLUS (*ukazují na mapě a zpívají drubou sloku*)

Ó lide, zdali znáš
Ten kontinent náš
Namalovaný tady?
Ó. Evropa mocná
Je moc nemocná,
Má zastaralé vady!

Není slitování,
Vina leží na ní,
Protože s tou paní
Za nepředložené
Chování
Právem to zavání.
V hlavě občas Evropě zabliká
Monarchie nebo republika,
Přítom na pravou nohu naříká,
Že jí bota není dost veliká.
Tím, že jí v životě bolest mučí
A že jí v břiše kručí,
Vinná je bludná ledvina,
Uleví se jí také na prsou,
Když se ty franky semhle odnesou.
Ač se v moři noří,
Už jí sukně hoří.
Proto ta teta, kdysi bohatá,
S librami od ní chvátá,
Už po ní dnes něstěkne pes.
A Evropa naříká potichu:
Anglie mě nechala ve štychu!

Todleto teda,
Běda přeběda,

Todleto teda
Takhle vypadá.
A takhle to teda
Dělat se nedá,
Takhle to teda
Nemá vypadat.

(*Bulva a Papullus odejdou z předscény*)

OBRAZ JEDENÁCTÝ

DŘÍVE A NYNÍ

Rozbořené Římské fórum v dnešní době. Polámané sloupy, korintské hlavice, v pozadí panoráma Říma s antickými troskami a s moderními reklamami.

Scéna první

Cicero, Ratata, Caesar, Kleopattra, Brutus, Antonius, Onomatopoe

(Všichni v moderních oblecích. Cicero jako průvodce cizinců. Má čepici s nápisem Cicero. Caesar a Antonius v uniformách, Brutus v civilu, Ratata v obleku katolického kněze. Onomatopoe a Kleopattra v moderních kostýmech. Všichni vstupují za Ciceronem a zastaví se)

CICERO (mluví)

Na tomto místě bývalo Forum Romanum, středisko veřejného života starých Římanů. Právě tam, kde stojí pan generál, stávala socha Pompeiova, pod kterou 15. března roku 44 před Kristem byl zavražděn Gaius Julius Caesar dvaceti třemi ranami dýkou.

ANTONIUS

Vzpomínám si, Brutus zosnoval spiknutí . . .

BRUTUS

. . . a Antonius proti němu vystoupil a zmocnil se vlády v Římě.

KLEOPATRA

Po Caesarovi zdědil prý Kleopatru!

RATATA

Prý již za života Caesarova s ní měl pletky!

358

ONOMATOPOE

Však Caesar také nebyl Kleopatře věrný!

CAESAR

Chudák Caesar!

CICERO

Mnoho se vypráví, však málo je jisto. Tolik však víme, že za Caesarovy diktatury dařilo se občanským ctnostem. Senátoři a lidé veřejně činní byli bezúhonní, lid římský prodchnut byl vlasteneckým cítěním, pevná ruka Caesarova zdrtila všechny nepravosti. Jak krásný příklad pro dnešní dobu, která nás znovu přesvědčuje, že jen tam, kde tradice odkázala zbrklý pokrok do mezí zákona a kde moudrá veřejná moc přísnou rukou třímá otěže nacionalismu, že jen tam vládné pořádek, spokojenost a blahobyť!

Scéna druhá

Předěší, Bulva a Papullus

(Bulva a Papullus vstupují, rozedraní, v civilu, a kolportují noviny)

BULVA

Nezaměstnanost stoupá!

PAPULLUS

Blahobyť na Podkarpatské Rusi!

OBA

Zvláštní vydání!

(Hudba začne brát Pochod plebejců. Vcbázejí tančnice v moderních vycházkových kostýmech)

VŠICHNI (zpívají)

359

SVĚT ZA MŘÍŽEMI

Hudební komedie o třech aktech a epilogu

1933

Pochod plebejců

Více nežli sláva,
Víc než polní tráva
Je občanská svoboda!
Nikdy se nezdaří
Zavřít ji v žaláři,
Svoboda se nepoddá.

Refrén

Na nás neplatí
Ni pouta, okovy ni řetězy,
Pouta zrezatí
A svoboda v řetězech nevězí!
Ta spoutat se nedá,
Vždycky bourat se dá
hlavou!

Pouta zrezatí,
Staré železo na nás neplatí!

O p o n a

Konec